

RADU GYR

ULTIMELE poeme

EDITURA
VREMEA

RADU GYR

ULTIMELE POEME

I.S.B.N. – 973 – 9162 – 07 – X

RADU GYR

ULTIMELE POEME

Ediție îngrijită și postfațată de Barbu Cioculescu

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
1994

COPERTA DE SILVIA COLFESCU

© Toate drepturile rezervate editurii VREMEA

VIOARA DE PE DEAL

Si ingerti sus pe deal sau arde?
Si ing aprina in jertfa lui?
Cui poarta rai pe crengi si joarda
Intr-o poteca orizonti.

Si cand din ager si de poveri
Si purpur si de rubin
Si cand o oala scoroaga
Si o orca franta se supara.

VIOARA DIN POD

Si toti dai tuare si contrapoe
Si ei se roatare la drumuri
Punand azur in ramuri rupie
Si sange-n vinturile mari.

Si, sus, arat pe culme, pare
Un straniu vultur frant din zbor,
Din moartea lui si cand, pe zare,
Ospaj de sange tuturor.

VIȘINUL DE PE DEAL

Sângeră sus pe deal sau arde?
E rug aprins în jertfa lui?
Ori poartă răni pe crengi și joarde,
jaf roșu poștei orișicui.

Gemând, se frânge sub povară
de purpură și de rubin,
și-n orice mladă e-o vioară
și-n orice frunză un suspin.

În revărsare de cascadă
Își toarnă roadele-n paner,
când mâini flămânde vin și-l pradă,
surpându-i rănila din cer.

Și toți dau buzna să se-nfrupte.
Iar el se-mparte la drumari,
Punând azur în ramuri rupte
și sânge-n vișinile mari...

Și, sus, urcat pe culme, pare
un straniu vultur frânt din zbor,
din moartea lui făcând, pe zare,
ospăț de sânge tuturor.

VIOARA DIN POD

Cu trup domnesc, cu gât subțire,
cocon defunct de voievod,
zaci putrezind în adormire
cu alte boarfe vechi, în pod.

Păianjenii-ți țesură-n ațe
pe piept, un destrămat arcuș,
de parcă-n raclă ții și-n brațe
un crin pus tainic în culcuș.

Și dacă azi din coarde moarte
nu mai suspini și nu mai plângi,
intrând în pod prin bârne sparte
îți pune luna strune lungi.

Și parcă, noaptea, printre boarfe,
în podul unde putrezești,
începe freamăt lin de harfe
și de lăute îngerești.

MOARTEA LĂUTARULUI

Pulpana vechii redingote
atârnă doliu în cuier.
Din vraful prăfuit de note
romanțele-au fugit în cer.

Vioara n-are ce mai spune
în negrul ei cosciug modest.
Arcușul s-a surpat pe strune
cu despletiri de tragic gest.

În colț, pe harfa lui de raze,
păianjenul a pus un punct
plecării fără flori și fraze
a lăutarului defunct.

Și-n urmă, printre gioarse goale,
nu știi ce-a plâns: un cântec mut,
lumina ca o coardă moale
sau veacul fără de-nceput.

SPERIETOAREA DE CIORI

Din fân clădindu-ți scăfârlie,
din paie ciot de trup sărac
surtuc ți-au pus și pălărie
și te-au proptit într-un arac.

Scoți scurtături de lemn din mâneci,
și cu-n ciomag spre cerul clar
pe valuri negre parcă luneci,
momâie zdrențuită-n par.

Fug ciorile și fug brabeții
de flendura din arături...
Dar sus, pe bolta dimineții,
purtând pe aripi aștri puri,

ereții cercuri largi își taie
și, tot mai sus, în aur pier
când mogâldeța ta de paie
ridică bâta către cer.

SOLDAȚI DE PLUMB

Soldați de plumb cu brațe rupte
și roase coifuri și ledunci,
cumplit vă schilodeau prin lupte
albaștrii noștri ani de-atunci...

Cădeați de pe cetăți pierdute,
din turnuri de carton beteag;
și iar suiăți pe noi redute
să-nfingeți micul nostru steag.

Și seara, din cutii vecine,
păpuși cu părul de porumb
veneau să-nchidă răni senine,
ascunse de tunici de plumb...

Rar, prin dulapuri, sub vreo gio. ursoră,
mai dăm de voi ologi sau ciungi.
Cu geana grea de lacrimi arsă,
vă mângâiem minute lungi.

Ah, fleacuri sfinte, plumburi rupte,
cum ne-am juca cu voi și-acum
de-ați da și azi în vis noi lupte
și-ați cuceri cetăți de fum...

Și cum te ning s-a-ve fobre,
la taină, domăule poet,
cazi la genunchi pe vechile algebre
și plângi pe fiecare caiet.

PE UN PERVAZ DE FEREASTRĂ

Flămând de lume, nesătul de cer,
fereastră mea, stau, ceasuri, lângă tine,
cu brațe-ntinse către tot ce vine,
cu ochii-n lacrimi către câte pier.

În zori, când te deschid spre infinit,
fereastră, parcă aripi ți-ai deschide
și parcă-ai vrea să zbori spre zări toride,
ducându-mă pe aripi, răstignit.

Iar în amurg, când joacă depărtări
în geamul tău însângerat de soare,
cu aripi mari ce n-au putut să zboare
te-nchizi, rănită, peste renunțări.

REMEMBER

Pierdut în jilțul dumitale,
cu ochii duși în jarul stins,
pari cotropit de floarea moale
a umbrei dulci care te-a nins.

Ce nu mai este ochiul vede
și, leneș, brațele cuprind.
Din pod te muștră Archimede
din praf Pitagora, zâmbind.

Se-aprinde-un cer pe-o Iliadă,
pe-un Tacit vechi alt cer marin.
Ah, unde-i mâna de zăpadă
ce-n logaritmi ți-a pus un crin?

Uitat pe-o fizică, serafic,
un nume scris cu sfânt plaivas
tresare-o clipă, caligrafic,
pe toate câte n-au rămas.

Gramatici, teze, hărți, compasuri
vin ca mireasma unui vânt,
cădelnițând aceste ceasuri
cu toate câte nu mai sânt.

Și cum te ning suave febre,
în taină, domnule poet,
cazi în genunchi pe vechile algebre
și plângi pe fiecă caiet.

SPITAL

A zi noapte, în rezerva șase
un pat rămase iarăși gol.
Prea mult a iod sau a fenol
Acest aprilie miroase.

Surori de fum cu pași de fetru
atât de lin trec prin salon,
că parcă îngeri de tifon
adună febre-n termometru.

Pe mâini subțiri și somnolente,
de doctori condamnate cert,
cu gesturi de intern expert
lumina pune pansamente.

Iar sub ferestre, în halate,
cireșii albi s-au strâns de mult,
ca niște medici în consult,
pe-alei cu flori spitalizate.

OSPĂȚ

Nu vreau victorii de pomană,
nici zâmbetul cules ușor.
Prea lesne zvântă orice rană
uscând și plânsul roditor.

Las altora belșugul cinei
și bucuria, gras ospăț.
Îmi stau atât de bine spinii,
de care-i greu să mă dezvăț.

Și mirt las altora și laur
și-mi cer doar prânzul meu sărac,
când știu un măr rotund de aur
din orice lacrimă să-mi fac.

Și-n timp ce beau nectar din cana
unde oțet îmi pun ceilalți,
veghez să nu se-nchidă rana
din care cresc cocori înalți.

SCRISORI NESCRISE

Adesea viața noastră-ascunde,
într-un biet colț de paradis,
nicicând sosite, de niciunde,
scrisori ce nu ni s-au trimis.

Nu știm ce-am vrea pe foi să fie,
ce cânt de dragoste nescris,
dar mâna care nu ne scrie
o legănăm mereu în vis.

Și frazele ce n-or să vină
mai scumpe-n așteptare ni-s,
și umbra ce n-a scris lumină
în piept ni-i floare de cais.

Și-așa tot stăm în uși deschise,
pândind c-un dor nicicând ucis
scrisori de-a pururi netrimise
de mâinile ce nu ne-au scris.

PE-O UȘĂ DE HAN

Sfințite fie-ți pâine și fiertură
și vinul de pe masa mea sfințit,
de pleci în zori cu zâmbetul pe gură
sau de te-ntorci, plângând, în asfințit.

Și-n patul meu să afli pernă sfântă
și tu, cel ce pornești țărnam nou s-atingi,
și tu, cel care vii cu spadă frântă,
de sub cetăți unde n-a fost să-nvingi.

Pe-aceleași scoarțe vă gătesc culcușul,
pe-aceleași masă blide la un loc,
să vă-nfrățesc căderea cu urcușul
și lacrima cu clipa de noroc.

VIZITA

Incremenise vântu-n infinit,
ca un arcuș peste-o vioară spartă...
Az-noapte-un înger mi-a bătut la poartă,
cu pasul stins, cu glasul ostenit.

Nu știu dacă venea din paradis
sau numai de pe-o cruce pământeană,
dar mă privea cu ochii ca o rană
și tremura de frig, când i-am deschis.

Pe-obrajii lui de straniu Dumnezeu
o boală grea părea că se răsfrânge
și mi-a căzut în brațe, plin de sânge,
și toată noaptea-a plâns la pieptul meu.

În zorii zilei nu l-am mai găsit
și urme roșii se pierdeau la poartă...
Departe-n cer, ca pe-o vioară spartă,
vântul cădea ca un arcuș rănit.

HANGIUL

Afară-i vânt. Și-i gol ulciorul.
—Hangiu smintit, dă fuga iar,
vreau vin ca zarea și ca zborul,
și ca uitarea de amar...

El însă-mi toarnă în neștire
un vin adânc cu umbre lungi.
—Bea. Dulce-i ca o amintire,
pe care-o chemi când o alungi.

Ulcioru-i gol. Și-afară vântul.
—Hangiu smintit, dă fuga iar,
vreau vin ca bezna și mormântul,
și cum e moartea de amar.

Hangiul însă-mi pune-n față
un vin însângerat de vremi.
—Bea. Este dulce ca o viață,
pe care-o ierți când o blestemi.

ÎN NOUA, CLARA ZI

In noua, clara zi de-afară,
vechi poște ies din vizuini
și cu aceeași veche gheară
rup din speranțe noi ciorchini.

Aceeași haită mai flămândă
așteaptă azi ce n-a fost ieri,
adulmecând în veche pândă
mireasma altor adieri.

În noua zi atât de clară,
vechi brațe-nvinse în ajun,
uitând înfrângerea de-aseară,
noi zări pe cicatrici își pun.

Și-n noua zi, din biete luturi
urcăm noi vulturi de topaz
ca să-i prefacem, seara,-n fluturi
scrumiți la simple lămpi cu gaz.

ARHITECTURĂ

Vrând clipelor, să pui parâmbă
și umbrelor să pui odgon
din vremea care se fărâmbă
faci, noaptea, lespezi de beton.

Și trupul gol al umbrei tale
l-îngropi în zidul tău nocturn,
din piatra-acestei catedrale
să nu se surpe nici un turn.

În zori îți scapă-n hău mistria
și-adormi pe-un hârb de curcubeu
visând c-ai tencuit vecia
pe sângele lui Dumnezeu.

ȘI MÂINE

Si mâine iar va fi măcel
pe lumea asta de păcate,
și-om sta cu fețele-ncruntate
și dumneata și eu și el.

Și flori și stele vom uita
și toate ne-or părea dușmane
și-om trece crânceni pe chesoane
și el și eu și dumneata...

Și poate-ntr-un crepuscul greu,
când vom lăsa în urmă zgură,
ne-om prăbuși, sătui de ură,
și dumneata și el și eu.

Apoi, zâmbind peste oțel,
vor fi iar stele, flori și pace,
și noi miresme ne vom face
și dumneata și eu și el.

UN STROP DE DRAGOSTE VREMELNIC

Un strop de dragoste vremelnic
în noi un strop de taină pune.
S-ar cuveni să calci sfielnic
pe lângă clipa de minune.

Un ciob de taină-n noi se-nchină
și clipa uită că apune.
Pe lângă sfânta lui lumină
să calci în pas de rugăciune.

DESPĂRȚIRE

Din tot ce-apuse prea devreme
sau prețuirăm prea târziu,
acestei despărțiri supreme
îi facem chinul și mai viu.

Ne-ar trebui furtuni, nu gheare,
să smulgem cât am vrea postum
din viața care-atât ne doare
când nu mai e decât parfum.

Și fluvii-ar trebui, nu brațe
să care câte, ieri, n-am strâns,
acum când pofta fără saț e
și despărțirea numai plâns.

Și-am umple sute de trireme,
pe-ntinsul mării fumuriu,
cu tot ce n-am cules la vreme
ca să ne mustre prea târziu.

OCHII

Nu știi nimic. N-auzi o rază.
Atingi, nu simți. Privești, nu vezi.
Ci-s ochii treji și tâmpla trează,
dar dorm ca iarba sub zăpezi.

Ard lumi pe crengi incandescente,
se coc misterele pe vrej.
Nu vezi nimic. Pe mâini ciment e
și greu zăvor pe ochii treji.

Dar ochii morți au să dezlege
ce nu știi viii ochi pribegi.
În palma strânsă vei culege
ce azi n-auzi și nu culegi.

Și nu se va mira țărâna,
ci umbra tainei omenеști
că pipăi ce n-atingi cu mâna
și că vezi tot ce nu privești.

SIPETUL

Cu flăcări reci ca o brătară,
arzi, Taino, -n crunt sipet de foc.
Noi degerăm la uși afară
și pașii tremură în loc.

Atingem clanța cu sfială
și iar ne tragem înapoi.
Năpraznică lumină goală,
cumplit te mai păzești de noi.

Flămânzi, am jefui secretul,
lihniți, l-am smulge din scânteii,
dar ne-nspăimântă-n prag sipetul
cu vâlvătăi și fără chei...

Piciorul parcă ni se-nclieie
și mâna-i prinsă-ntr-un țărșuș...
Măi, nimeni nu ne zvârle-o cheie?
Nu-i nici-un meșter lăcătuș?

O fi podoaba? Poate nu e.
O fi vreun lacăt? Poate nu-i.
Strigăm. Și nimeni nu descuie.
Și suntem mulți. Și nesătui.

MANSARDĂ

Eu, suflete, – am murit cu tine
într-o mansardă anodină,
în care Werther nu mai vine,
Mimi Pinson nu mai suspină.

Nu știu dacă-ntr-un burg îmi este
mansarda morții anonime
sau de-am murit pe crengi celeste
la o secretă înălțime.

Poate-am murit în altă eră,
în ora ultimei mansarde,
pe-o ultimă lavalieră
și pe-o ghitară fără coarde.

Nici o Mimi Pinson boemă,
nici un alt Werther nu mai moare
ca mine-n taina mea supremă,
la altitudinii mai amare.

Eu am murit pe crengi celeste,
pe-aproape de Casiopeea,
dar nu mai știu în ce poveste,
nici unde-o fi mansarda-aceea...

MOARTEA BUNICULUI

Bunicul a murit frumos,
pe piept cu mâini în rugăciune,
pe chip cu zâmbet cuvios
ce știe tot și se supune.

Nici șoaptă, nici suspin răzleț,
nu strică liniștea supremă.
Motanul doarme alb pe-un jeț,
ca o enormă crizantemă.

Din ornicul de nuc bătrân
cad clipe mari și pământene,
cu tresăriri ce nu rămân,
ca niște lacrimi de pe gene.

Iar lângă geam, nepotul mic,
venit cu-o floare de zăpadă,
uitând că plânge pe bunic
surâde vieții de pe stradă...

DE CE NU SE-NTOARCE BUNICUL

Cârlionții zburliți sunt ca soarele pur.
Ochii mari rotunjesc întrebări de azur:
De ce nu se-ntoarce bunicul?

Mămica plânge. Tăticul
se scotocește cu-nfrigurare
prin haină, prin vestă, prin buzunare,
doar o găsi o fereastră de aur,
o cheiță cât un fir de țințaur
sau o porțiță cu ivărul uns,
pentru-ntrebările piciului fără de răspuns...

Mămica dezghioacă o portocală,
tăticul își face de lucru în sală,
bunica în jilț mai adânc se ascunde
cu ochii departe-n niciunde,
cu șoapte culese doar de ea în urechi,
ca niște cântece vechi.

Și toate curg zilnic, mereu înainte.
Și doar întrebarea rămâne fierbinte
în ochii mari și mirați care cer
o cheie mică, de cer:

De ce nu se-ntoarce bunicul?
Tace mămica, tace tăticul,
bunica în jilț mai adânc se scufundă,
ca-ntr-o lumină rotundă,
înconjurată de coruri ciudate
numai de ea ascultate...

ÎNGERUL DIN JEȚ

Adesea când adormi, poete,
pe-un stih zbârlit de-mpotriviri,
prin colțuri luna îți trimete
năluci cu harfele subțiri.

Atunci, la masa unde-aseară
cuvântul dârz ca un mistreț
sta ne-mblânzit în călimară,
un înger fulgeră în jeț.

La masă-n locul tău el pune
minunea mâinii pe condei.
Tu dormi și îngerul supune
silabe, strofe și trohei...

În zori e jilțul gol de raze,
dar tot ce singur n-ai înfrânt
s-a spart din slove în topaze
și s-a-mblânzit de Duhul Sfânt.

ACEASTĂ LUNGĂ TOAMNĂ

Această lungă toamnă gravă,
melancolia să-i pot bea,
a picurat în cupa mea
și miere-alături de otravă.

Și gust cu buze-nsângerate
tristețea crâncenă din fund
în care, lacom, mă cufund
și-ndurerat de voluptate.

Că nu-i crepuscul să mă-mbete
cu dulcea sfâșiere-a lui,
nici rană-n amintire nu-i
să nu beau azi din ea cu sete.

Și nu e viață să nu-și plece
lungi umbre dulci peste mormânt,
inel pe umbra care trece.

CÂND TOATE-S NUMAI USCĂCIUNE

Când toate-s numai uscăciune,
de unde-atâtea frăgezimi?
Cum poate lacrima s-adune
în noi lumini și adâncimi?

Cum poate plânsul să ne împle
de floare proaspătă și cum
un cui în mâini, un spin pe tâmpile
pot pune-n noi atât parfum?

Când toate-s numai uscăciune,
de unde-atâtea învieri?
Cum pot pădurile să sune
peste ruini, peste căderi?

Cum pot în plept să se deștepte
mormintele de ieri și cum
din moarte pot să urce trepte,
pe care nu le știm acum?

ÎN LOC DE BRAȚE

In loc de brațe fără vlagă,
păduri înalte-aș vrea să am;
pe crengi să leagăn lumea-ntreagă
și s-o cuprind cu orice ram.

În loc de pași fără putere,
pași mari de vânt aș vrea să-nalt;
cu-o talpă-n mări, cu alta-n sfere,
sus, printre taine, să mă-nalt.

În loc de ochi ce nu știu toate,
aș vrea adâncuri fără fund,
să sorb văzduhuri înstelate
și-n mine zarea s-o scufund.

Și-n loc de putrede cuvinte,
aș vrea miresme sau lumini,
s-adun minunea ta fierbinte,
o, cântec, care-n piept suspini...

CÂNTEC BĂTRÂN

Mai ard și acum cărări pe hartă,
dar nu mai știu să le mai urc.
Mai curge-un dor pe lângă poartă,
dar el se sfâșie-n amurg.

Mai trec și azi prin crengi suspine,
pe ce viori să le mai strâng?
Și lacrimi încă fierb în mine,
dar nu mai pot să le mai plâng.

Și-aceste mâini în uscăciune
– reci vreascuri dintr-un pom olog –
și-acum se-adună-n rugăciune,
dar nu mai știu să mă mai rog...

CÂNTEC DE NEHOTĂRÂRE

Întoarce-m-aș, nu m-aș întoarce.
Nu m-aș mai duce, duce-m-aș...
Un dor de ducă mă tot stoarce,
mă sugă-n loc țărui vrăjmaș.

Ah, setea de-a porni departe
și, totuși, pofta să rămân...
Venir-ar vântul să mă poarte,
nu, nu-mi da drumul, lanț bătrân.

Smulge-m-aș ancorii dușmane,
rupe-m-aș cârnii să mă rup...
Dar mă rog vouă, dulci odgoane,
mai strâns legați-mă de trup.

ALTERĂRI

Iubeai o fată de zăpadă
și numele-i scriai mereu
pe-un pentagon, pe-un minereu,
pe cărți de mult uitate-n ladă.

Eu, pe pupitrul din liceu,
schimbam compasul meu în spadă
și rătăceam în cruciadă
cu Richard Inimă-de-Leu...

Colega, cine să mai creadă
c-am ars în noi un curcubeu?
Tu ești un domn solemn și greu,
cu pasul obosit pe stradă

iar eu (dar oare mai sunt eu?)
râd, azi, de spada mea schiloadă
și nu mai plec în cruciadă
cu Richard Inimă-de-Leu.

AUTUMNALĂ

Când ramurile toamnei armurile-și dezbracă
și-acest crepuscul steagul în zdrențe și-a supus,
trecutul e o spadă pe care-o tragi din teacă,
să sângere-nc-o dată, aprinsă de apus.

E atâta voluptate în marea sfâșiere
și-atâta grea lumină, în tine, de ruini,
că frunza toamnei însăși se face scânteiere
și fiecare creangă cutremură lumini.

Ce roșu e pârjolul aducerii-aminte...
Și tu înalt în seara acestor desfrunziri
vuiеști, ca o pădure, de umbre și morminte
și nu lucești, ci fulgeri, aprins de amintiri.

Mi-ai spus că-ți-ai scutit
mi-ai spus că-ți-ai scutit
Pe de-o parte și-ntr-o parte
pândind cîntări de hangeri.

Lumina mea, de ce m-ai pîrjit
sub cerul tău fierbinte?
Dacă sub pleoapă lăpaș n-ai pîrjit
și vîntul peie opt morminte.

MOARTEA PETALELOR

Se sting între file senine,
în taina albumului tău,
pe crucea lor, fără suspine
și fără părere de rău.

Parfum de omăt pân'la moarte,
ofrandă și-n ultimul ceas,
surâsul lor încă se-mparte,
sfios peste pagini rămas.

Murind, pe zdrobite potire
atingerea încă ți-o vor.
Din candida lor răstignire
te binecuvântă și mor.

Și-n morțile lor vegetale
îți poartă lumina și-acum,
visând mângâierile tale
cum vin și le frâng în album.

PE-O CÂRJĂ

Frunți și coifuri câte-avui
le-am uitat în cer, pe creste.
Veacul meu și umbra lui
s-au făcut de mult poveste.

În zadar de voi mă rog,
umeri frânți și aripi ciunge.
Ție, suflete olog,
nici o cârjă nu-ți ajunge.

Chiar rădvan cu caste roți,
încrustat cu diamante,
de ți-aș da, tot nu mai poți
să mai urci spre piscuri boante.

Na-ți cămașa mea de prinț,
găurită-n lungă trântă.
Eu o scui și-o rup în dinți,
tu sărută-i zdreanța sfântă.

Mi-au sfințit-o stele reci,
mi-am spurcat-o-n răni și-n fiere.
Pe de-a-ntregu-s numai teci
purtând cioturi de hangere.

Lumea mea, de ce mă-ngropi
sub cenușa ta fierbinte?
Duc sub pleoapă luna-n plopi
și vreo șapte-opt morminte.

MARELE PLÂNS

Marele plâns n-are lacrimi
și nu știe vorbe de lut.
Asemeni izvorului tainic din stâncă
el gâlgâie-adâncului mut.

Marele cânt n-are sunet
și nu știe strună sau glas.
Prin somn l-auzim numai noaptea, când nu e
nici foșnet pe lume, nici pas.

Marele zbor n-are aripi
și nu știe vânturi de foc.
El mușcă din noi hălci mari de lumină
și suie cu ele în cioc.

Marile morți n-au morminte
și nu știu pământul afund.
Acolo în arderi, în scrumuri, în inimi,
marile morți se ascund.

VULTURUL

Oblon la geam, zăvor la ușă.
Dar prin zăvor și prin oblon,
în timpul nopții fără zvon
pătrunde-un vultur de cenușă.

Prin somn, nu-l auzim cum vine,
nici cum se surpă din tavan
cu plisc, deasupra-ne, dușman,
cu gheara care de venin e.

Dar dimineța, din culcușuri,
—ca de pe-un pisc de munte-abrupt—
ne pogorâm cu hoitul supt,
cu coasta numai rumegușuri...

Și iar, la ceasul nopții-afunde,
lăsăm oblon, proptim zăvor,
și, totuși, blestematul zbor
prin uși și prin pereți pătrunde.

Că-n somn, tu, vultur hâd, vii iară
și, toată noaptea, peste noi
rotirea neagră ți-o desfoi
ca o cunună funerară.

Ca o cunună ce se lasă
pe ochii noștri mult prea grei
de taina grea pe care-o bei
din carnea noastră ticăloasă...

CÂNTEC DE PIRAT

Sus, bătrâne lup de mare,
sus, bătrâne lup, pe punte!
Gata, pânzelor amare,
gata, tunurilor crunte.

Ca o navă-n auroră,
clipa lunecă pe ape.
Sus, bătrâne lup, la proră,
prada n-o lăsa să-ți scape.

Duce-n vele orizontul
pe catarge constelații.
Sus, cu brânciul și cu ghiontul
scoală-n tine toți pirații.

Toate tunurile tale
goana clipei s-o ațină.
Smulge-o vânturilor goale,
jefuiește-o de lumină.

Fiarbă marea, urle tunul...
Clipa vine și apune.
Nu cruța un strop, nici unul,
din fugara ei minune.

Măine, biete lup de mare,
vei pieri în larguri crunte.
Prinde-ți astăzi prada-n gheare,
sus, bătrâne lup, pe punte!

PE-AICI SE PLEACĂ RAMURI

Pe-aici se pleacă ramuri să te doară,
cum umerii se pleacă pe-amintiri.
Cândva, parc-ai murit în altă țară
și-acum parcă te-ntorci de nicăiri.

Șoptește-o frunză, alta îi răspunde,
alături alta sângereă puțin.
Cândva, parc-ai murit și nu știi unde
și vii acum ușor ca un suspin.

Răniți, ca niște păsări albe, crinii
se-mpiedică în grele aripi lungi...
Parc-ai murit, dar pașii tăi, străinii,
te-ntorc din lumi unde n-a fost s-ajungi.

Și cum plutești prin foșnetul luminii
ușori ți-s pașii, numai ochii-s grei...
Și nu știi: duci pe tâmpile mărăcinii
sau razele ce seamănă cu ei.

SUNT TOATE, VREME

Sunt toate, vreme, numai ale tale.
Tu strângi prea mult, noi n-adunăm destul.
Vrem crengi mai verzi, vin', vântule, și ia-le,
vrem zbor mai alb, treci prafule, și du-l.

Nici lacrimi, vreme, nu ne lași destule,
de nu ne ești mireasma din pocal,
vrem răni mai largi, treci, prafule, și du-le,
vrem plâns mai cald, vin', vântule, și ia-l.

Plănuiește marea, urzește
Cupa vine și apune.
Nu creșcă un strop, aici anul,
cât fugăra ei minune.

Măne, biețe lup de mare,
vei pieri în larguri crânte.
Prinde-ți astăzi prada-n gheare,
sau, bănuiește lup, pe pânze.

PE UN ULCIOR CU VIN

Nu bei uitare, viscole aduni.
Nu-s mângâieri în mine, sunt cuțite.
Din vinul meu sorbi gânduri cu tăuni
și amintiri cu gheare ascuțite.

Nu sting năluci, nici flăcări, ci le-asmut.
Mireasma mea n-alintă, întărită.
Că vinul nu e somn peste trecut,
ci sabie în inimă vârită.

Numai cei slabi se apără și fug,
și-n vin se-ascund de umbra lor fierbinte.
Cel tare urcă-n vinul meu pe rug
și arde nalt pe-aducerile-aminte.

PE UN ZID DE TEMNIȚĂ

Zid crâncen, nu te frângi în rugăciuni,
ca mâinile când lanțul le supune?

Nu urcă-n tine vaiete să tune?

Nu-ți fierbe piatra geamăt și furtuni?

Cum nu te spinteci, cum nu te despici,
cutremurat de lacrimi subterane?

Cum din granit nu-ți picură broboane
de sânge, când pe sânge te ridici?

Dar, dacă nu te surpă, zid vrăjmaș,
nici vaiete, nici gemete, nici sânge,
la miezul nopții, visul te străpunge
și evadează umbre fără pași.

1941

SĂ MULȚUMIM ACESTOR ZILE

Să mulțumim acestor zile
și acestor nopți ce ne pătrund
cu darul chinului fecund
și-al răstignirilor fertile.

Să mulțumim acestor ceasuri
pentru că ard, pentru că dor
și că ne cresc pe fierea lor
cu plâns în ochi, un viers în glasuri.

Urcă-te, trupule, și spune
mai trist, mai nalt, că te ridici
și că vrei spin și fier, și bici,
decât să pieri în uscăciune.

Urcă-te, suflete, și cântă,
mai trist, dar mai înalt, din glod,
și spune lumii c-ai dat rod
din pământescă rană sfântă.

METANIE

Doamne, fă din suferință
pod de aur, pod înalt.
Fă din lacrimă, velință
ca-ntr-un pat adânc și cald.

Din lovirile nedrepte,
faguri facă-se și vin.
Din înfrângeri, scări și trepte,
din căderi, urcuș alpin.

Din veninul pus în cană
fă miresme ce nu pier.
Fă din fiecare rană
o cădelniță spre cer;

Și din fiecă dezastru
și crepuscul stins în piept,
Doamne, fă lăstun albastru
și fă zâmbet înțelept.

MOARTEA ERETELUI

Căzut din naltele-i rotiri
în bălării și-n mătrăgună,
mai poartă încă-n răni furtună
și-n ochii morți, nemărginiri.

Și-acum, flămânde mișunări,
în gunoiștea unde zace
curg furnicarele vorace
să-i sugă hoitu' beat de zări.

Din noaptea lumii, din afund,
au năvălit cotropitoare
și-n leșul încă plin de soare
cu negre forfote pătrund.

Tot mai lihnite-n foamea lor
vin mușuroaiele să-l prade,
spurcând, pe-aripile schiloade,
văzduhul ultimului zbor.

Și cum tot stârvul l-au umplut,
din ochii uzi de slavă pură
întreg azurul parcă-l fură
și-l cară-n bezna lor, în lut...

ROCA

Si dacă-ți faci din recele meu stei
statui, în fața lor să bați mătanii,
tot tu îmi strângi din șanțuri bolovanii
și-alergi să mai ucizi un sfânt, cu ei...

SUNT PAȘI DE DINCOLO DE LUME

Sunt pași de dincolo de lume
și lumi de dincolo de pas.
Răsar de sub ciudate brume
și-n umbră iar adânc s-au tras.

Noi nu vedem nici pașii stranii,
nu știm nici ce tărâm ating,
dar ca un freamăt de litanii
foșnesc în aer și se sting.

Nici lumea unde pas nu duce
n-o pipăim cu ochi de lut.
O clipă-n noi, sublim străluce
și pierde fără de-nceput.

Și nu mai știm dacă de fum e,
nici pașii unde s-au retras...
Sunt pași de dincolo de lume
și lumi de dincolo de pas.

statui de ferăstrău de hârtie
de vechi formate oborât
alt mare dascăl de crimă
surde trist pe înăuntru

MOARTEA PROFESORULUI DE CHIMIE

Bătrânul dascăl de chimie
n-a mai venit cu pași molcomi.
Retortele-au rămas sicrie
purtând cadavre de atomi.

Azi n-au reacție, nici doză,
acizii din laborator.
Coroane mari de celuloză
plâng peste domnul profesor.

El, îngropat sub crizanteme,
pândește ce omagii vin.
Câte-un elev, scăpat de teme,
cu șapca-n mână, calcă lin.

Și școala flutură regrete
pe panglici lungi de borangic...
Dar sus, stăpân pe eprubete
și peste orice alambic,

sătul de jerbe de hârtie,
de vechi formule obosit,
alt mare dascăl de chimie
surâde trist, pe infinit.

1941

ÎNDOIALA

Tulburătoare, caldă, goală,
de nu mi-ar ciocăni la uși
cu desfrânata îndoială
m-aș preacurvi într-un culcuș.

Lin lunecând și moale-n casă,
pe legănatu-i șold rotund,
cu dulce gură veninoasă,
îmi cere-n brațe s-o scufund.

Și eu, prea ticăloasă slugă,
nemernic rob momelii moi,
las coapsa-i brună să mă sugă,
dar plâng pe umerii ei goi.

Și-n zori, când fug din așternutul
ce-mi fuse maldăr de urzici,
îi port-cuțit în piept – sărutul
și-n sânge – alintul ca un bici.

N-AI DEZMIERDA

N-ai dezmierda, de n-ar fi să blestemi.
Surâd numai acei care suspină.
Azi n-ai iubi, de n-ar fi fost să gemi,
de n-ai fi plâns, n-ai duce-n ochi lumină.

Și dacă singur rana nu-ți legai,
cu mâna ta n-ai unge răni străine.
N-ai jindui după frânturi de rai,
de n-ai purta un strop de iad în tine.

Că nu te-nalți din praf, dacă nu cazi
cu fruntea jos, în pulberea amară;
și dacă-nvii în cântecul de azi
e că mureai în lacrima de-aseară.

NOAPTE DE PRIMĂVARĂ

Prin somn auzi cum frunze mari se scoală
și-ți cresc pe umeri ca pe crengi de foc.
E ceasul când, zvâcnind în noaptea goală,
mai sus de ramuri tainele se coc.

Se-ntind pe lume drumuri de miresme,
nu pentru pași, ci poate pentru sfinți.
E ceasul când răsar catapetesme,
la capătul potecilor fierbinți.

Hai, rupe-ți lanțul, smulge-te parâmii,
și, inimă, să mergem amândoi.
E ceasul când foșnesc în cer salcâmii
și când miroase luna a trifoi.

TINEREȚE.

Ca să cânt tămâioșii tăi ani,
Tinerețea mea, Tinerețe,
mi-ar trebui fluvii semețe
și munți, și vulcani.

Și praștii mi-ar trebui, și sânețe,
și herghelii de cârlani,
și grindini prin crengi pădurețe,
și râpi prăvălind bolovani,
ca să te cânt, Tinerețe,
ca să cânt tămâioșii tăi ani.

Ca să-ți cânt răzvrătirile sfinte
și roșii, sălbaticii cerbi,
mi-ar trebui vântul fierbinte
prin marile stepelor ierbi,

și viețile fără morminte,
și tunetul fără cuvinte,
cu care știuseși să fierbi,
smulgând tot ce-ți sta înaintea,
Tinerețe fierbinte,
Tinerețe cu cerbi...

Ca să-ți cânt, Tinerețe de-agată
cu creștetu-n fiecă stea,
s-ar cuveni lumea toată
de sângele amiezii beată
cu nemărginirile-n ea,

dar mai ales, s-ar cădea,
ah, Tinerețe-nsetată,
ca să te cânt s-ar cădea
inima mea de-altădată,
inima mea,
inima mea...

ÎNȚELEPTUL

Nu scuipe pe-nfrângerile mele.
Ce-am adorat nu știu să ard
și nu ridic în vânt obiele,
în locul ruptului stindard.

De funia spânzurătorii
dezastrăle nu mi le-agăț,
și nici trufia din victorii
n-o pun sperietoare-n băț.

Cu aceleași zâmbete-nțelepte
îmi port și lanțuri și cununi,
urcând spre soare clare trepte
sau pogorând printre furtuni.

Și trec spre-același țărâm ce nu e,
la braț cu prieteni și vrăjmași,
de-au fost să-mi bată trupu-n cuie
sau să-mi presare crini sub pași.

SUNT, DOAMNE, COPT PENTRU CULES

Sunt, Doamne, copt pentru cules.
Nu că-mi simt anii grei recoltă,
cât mi-este inima o boltă
de crengi, sub rodul tot mai des...

Sunt, Doamne, copt pentru cules.

Sunt numai fructe și cununi.
Cu cât mi-așezi pe trup rugină,
cu-atât mi-e sufletul grădină,
care te roagă s-o aduni.

Sunt, Doamne, fructe și minuni.

Și când cu lacrimi Tu mă speli,
mai mult în rod eu pun dulceață,
să nu mai afli-n el și ceață,
nici viermi adânci, nici îndoieli.

Cu lacrimi, Doamne, Tu mă speli.

Și dacă pică tot mai des
din mine altă creangă frântă,
în vârful, sus, grădina cântă
și-așteaptă marele cules...

Sunt, Doamne, copt pentru cules.

POEM DESPRE FERICIRI

Ce simple, cât de simple sunt
marile vieții albe fericiri.
Nu le vedem. Pe lângă ele cotim cu fruntea-n vânt
gonind pe curcubeie gazelele subțiri.

Vănăm vulpi-albastre ale lunii
și cerbii stelelor, prin râpi de-aramă.
Marile fericiri rămân în urmă, între petunii,
simple și nebăgate în seamă.

Marile fericiri: madona căminului tău drag
alintul ei punându-ți pe truda tâmpiei grele,
odrasla ta care te-așteaptă-n prag,
în ochi cu ciripit de rândunele.

Masa de lucru și cina de seară,
sub liniștea caldă a dragostei tale.
Navigările verii în șalupe ovale,
pe rotundul fum de țigară.

Volumul de poeme-al poetului iubit
purtând pe brațe lumile eterne.
Părul soției revărsat, aromit,
ca un șal brun peste perne.

Marile fericiri: o colibă în munți
sau o duminică fosforescentă la mare.
Bradul stelar de Crăciun cu îngeri mărunți
și piersicii Învierii din Săptămâna Mare.

Sub lampă, un prieten ce mofturi dragi îți spune
din anii când alături citeați pe Guliver.
O zi de mai. Panerul cu fragi ori cu căpsune,
un cântec, o garoafă, un zâmbet ca un cer...

Dar noi vrem să punem mângâieri de arșiță
pe roșul păr de aur al tristelor comete.
Mâinile, de-alcoolul planetelor, cad bete,
degetele se rup în văzduh ca o știță.

Vânăm aeriene gazele. Cerbii lunii.
Și gleznele ni se frâng de chemări și zvâcniri.
Marile noastre albe fericiri
rămân în urmă, între petunii.

Rămân ca o grădină, unde limpezii crini
atâta-s de aproape de tine-n seara clară,
că mâinile, bolnave de alte zări, uitară
parfumul să li-l strângă și simplele lumini.

EX LIBRIS

Lăzi grele, doldora de tomuri,
pe rafturi cărți cu zeci de semne
și-n noi urcând ca niște domuri
înțelepciunile solemne.

Cum gâlgâim de-nvățătură!
Dar cum, dincoace de cartoane
un chin străvechi ne surpă-n zgură,
în mari neliniști subterane.

Mai triști ieșim din orice carte,
mai frânți venim dintre coperte,
încrezători numai în moarte
și-n ne-mplinirile inerte.

Ce țărnișă ne cheamă, ce ostrov e,
la care n-am putut ajunge?
Ah, pe hârtia grea de slove
cerneala se preface-n sânge...

Și viața-n urmă ne rămâne
mușcăită prin volume...
Sub plânsul pleoapelor bătrâne
strivim zadarnic altă lume.

AD UXOREM

Am fost, cândva, o ramură-amândoi
și amândoi un singur conifer.
Ne-au frânt vântoase, grindină și ploi,
azi alte crengi cresc dincolo de noi,
dar rădăcina ne-a rămas în cer.

Sau, strânși în miezu-aceleiași făpturi,
o scoică-am fost într-un ocean amar...
Ne-a spart un val de colții stâncii duri,
dar lacrima țâșnită sub spărturi
ne-a re-ntregit într-un mărgăritar.

AȘ VREA

Aș vrea-n uitare să cobor,
Și iar mi-e dor de umbra ta...
De câte-ncerc să uit mi-e dor,
de câte n-am putut uita.

M-aș vrea la fel cu pomii goi,
aș vrea ca frunza-n vânt să pieri;
dar din zăpadă vii-napoi,
cum se re-ntoarce floarea-n meri...

Adânc aș vrea-n paharul plin
și-n cântec zâmbetul să-ți pierd;
dar crești din orice strop de vin,
din orice strună ce-o dezmiard...

Și când în flacără și-n fum
aș vrea să spulber urma ta,
tu te re-ntorci ca un parfum,
din tot ce n-am putut uita.

DRAGOSTE

Atât de mult vă iubesc, vă iubesc,
din toate oceanele mele,
din toate pădurile mele,
femeie de faguri,
odraslă de nuferi,
că v-aș lua pe fiecare
pe câte un umăr al meu,
și aș urca cu voi printre flori,
prin amiezi și amurguri,
printre zăpezi și viori,
printre flăcări și ruguri,
mai sus,
tot mai sus,
peste muchii de piatră și vis,
pe cel mai înalt și mai candid
din candizii munți ai luminii...
Și acolo,
sus,
sus,
mi-aș desface brațele ca niște aripi,
ca o mare pajură albă,
zburând cu voi către stele,
în nemărginirea mai pură
ca sunetul apelor dulci,
mai pură ca piscul tăcerii,
mai pură ca miezul de foc
al dragostei mele...

1968

CLIPE

Din cărți furate lămpilor de ieri
ai strâns zădărnicie și-ndoială;
din vis, de unde vii cu mâna goală,
n-ai scos decât înfrângeri și căderi.

Din aripi vechi, un pumn de rumeguș,
din anii duși, sămânță de cucută,
și totuși pui pe umbra ta pierdută
o dulce moliciune de arcuș.

Și prefăcând în clipe de parfum
și spini trecuți, și lacrimă uitată,
tot ce-a fost ieri c-un zâmbet ierți acum
și parc-ai vrea să fie înc-o dată...

În cărți foarte frumoase de-ale
ai stăra rădăcinile și adesea
din via de unde vi cu mână
a-ai scos decât înfrângeri și
totuși ai lăsat

Din aripi vechi, un pumn de
pe căle ai amănunțit
din anii duși, sfârșitul
și totuși pui pe umbră
o dulce melancolie de
pînă la moarte

Și prefăcînd în clipe de
și spini trecut, și lacrimi
tot ce-a fost ieri e un
și parc-ai vrea să te
din cînd ai murit ai
Si acelu

mi-ai deslășit fruntea cu
ca o mare păsăre
chiar și cu o clipă
în cîntecul meu par
ca sunetul apelor dulci
mai pară ca pîc
mai pară ca mîla
ai dragostei mele

În mîna mea în stînga
am strîns cu mine
Delegeti din mîna pîc
dăți-mi conștient căd mîna

Sparg-te, apă, zădărnice, în
cîrpi te stîi de cîrm
Patina mea de vîrstă
nici de-aș vrea să mă

CUPRINDERE

De vîrstă
ci unu ce mîna
un vîrstă care a pîc
pîc-a pîc, pîc-a pîc

Să fiartă poezia, să strige
pe vînturi de spini și
în grădina mea ce te
cu mîna, cu mîna

În mîna mea în stînga
am strîns cu mine
Delegeti din mîna pîc
dăți-mi conștient căd mîna

În mîna mea în stînga
am strîns cu mine
Delegeti din mîna pîc
dăți-mi conștient căd mîna

În mîna mea în stînga
am strîns cu mine
Delegeti din mîna pîc
dăți-mi conștient căd mîna

În mîna mea în stînga
am strîns cu mine
Delegeti din mîna pîc
dăți-mi conștient căd mîna

ARS POETICA

Nu-mi plac în stihuri măsurile,
sunt strâmte ca niște coșciuge.
Dezlegați-mi din lanțuri pădurile,
dați-mi torentul când muge.

Sparge-te, ușă, zidule, pleacă-te,
crapă-te stih de oblon...
Patima mea nu vrea lacăte,
nici deznădejtile mele odgon.

Nu vreau un vers care cântă,
ci unul ce tună prin cer,
un vers care-n piept ți se-implântă,
până-n prăsele, până-n mâner.

Să fiarbă poemul, să strige,
pe vârfuri de spini și urzici,
în geamătul meu ce te frige
ca un gârbaci, ca un bici.

AM ÎNFRUNTAT POTECA

Am înfruntat poteca, pieptiș; s-ajung pe creastă.
Era drum drept, dar aspru, în lungul meu urcuș.
Se deschidea azurul ca o corolă vastă
Și-n brazi cânta lumina, tremurător arcuș.

Strigam un nume tânăr, ecoul să-i întoarcă
tot limpedele sunet, rotund precum un disc,
ci mă izbea alt nume străin în umeri parcă
s-ar fi desprins, vrăjmașă, o piatră grea din pisc.

Când iezere de aur îmi străluceau pe-aproape,
vream să-mi răsfrâng în luciu obrazul de seraf,
dar ca-ntr-o ceață neagră se-ntunecau reci ape,
cum stă oglinda moartă sub un cernit cearșaf.

Tăiau mari pajuri albe amiaza triumfală,
părând că ouă bulgări de soare, sus, pe stânci.
În cuiburi de-ntuneric aflai doar corbi de smoală
și, ars de îndoială, m-am pogorât pe brânci.

Atunci prin râpi abrupte pornii spre piatra-naltă,
prin crâncene prăpăstii să-ncerc nou drum pieziș.
Mă-nsângera ră jnepeni și țancuri, laolaltă,
genunchii sfâșiindu-mi și coatele-n suiș.

În dinți de roci flămânde lăsai fâșii de straie,
întortocheat urcușul mi-a fost și mohorât,
și, mai cumplită, setea, sub colți de fierăstraie,
în clocot de pucioasă mi-a fript uscatul gât.

Ajuns în vârful care momește îndrăzneții,
eram doar umbra trântei cu râpile-n răspăr
și-n van bătui cu pumnii-n râvnitul pisc al vieții...
Suna a gol, în stâncă, ascunsul adevăr.

Călimănești, septembrie 1969

ARHITECTURĂ (II)

Din piscul unde zeii o crescură
în limpezi roci ce nu le-atinge praful,
am smuls văpaia tânără și pură
și-am pogorât, purtând sub frunte jaful.

Furatul foc din genuine cremeni
acum mi-e stemă-aprinsă și semeață.
Cu ea înfrunt și veac și răni și semeni
și veșnicia zeilor de gheață.

Puternica mea flacără deșteaptă
adâncul somn de forme și de linii.
Oceanele le urcă-n cer pe-o treaptă,
dă brânci, în mare, schelelor luminii...

Cu visul clatin, beat de răzvrătire,
arhitectura lumilor senine.

Cu tâmpla sparg bătrâna-mpotrivire,
prudența simetriilor divine.

Încrezător în arzătoarea vlagă
și-n fulgerele ei nepieritoare,
visez că din dogoarea mea se-ncheagă
noi armonii și linii viitoare...

Dar pentru uriașul meu orgoliu,
ah, cât de crâncen zeii se răzbună,
dând focului meu umbre mari de doliu
și răzvrătirii mele joc de lună!

De le-am furat, ca Prometeu, văpaia
și limpedele somn al rânduiri,
grozava râvnă crapă ca păstaia,
încrederea mi-o zdrențuie Zefirii.

Și-n nopți adânci de zbuciume, din piscul,
de unde-am rupt amara vâlvătaie,
vin vulturii-ndoielii și cu pliscul
mă sfârtecă-n rărunchi și-n măruntaie.

ARIPA

Mă doare mereu coasta stângă,
de unde aripa s-a rupt.
O luasem din ceruri, de lângă
culcușul meu întrerupt.

Lung timp mi-o târâi prin cenușă
și glod, pitulat ca un fur.
Credeam că e cruntă cătușă,
dar toată era de azur.

Nimeni nu știa să mi-o vadă,
când ziua curgea pe obraz,
dar, noaptea, părea de zăpadă,
de foc, de argint și topaz.

De oameni cu mâini pământene
feritu-i-am jarul ocult,
ascunsele-mi flăcări din pene
să nu-i dogorească prea mult...

Și cum mi s-a ros ca o haină,
și cum ca pe-o cheie-o pierdui,
să nu mai pot nici o taină
și nici o stea să descui?

Nu mi-a rămas o singură pană,
nici baremi din ea câțiva fulgi.
Cine ești cel ce-mi lași doar o rană,
aripa când fu să mi-o smulgi?

BASM

Eu, încălțând botfori cu tălpi albastre
și tu, conduri cu vârfuri de mărgean,
duceam de mână dragostele noastre
prin luna legănată ca un lan.

Mergeam prin cer, strivind câte-o corolă
și câte-un zbor, la fiecare pas.
Bolteau, deasupra, anii o cupolă
și scânteiau ca un iconostas.

Câți crini aveam? Și când veniră furii,
prădându-ne de stele și grădini?
Ne-au smuls, în drum, botforii și condurii,
și-acum umblăm, desculți, prin mărăcini.

1970

În pod, ca o putredă cărămidă,
mă așezam un timp să mă odihnesc.
Rădăcinile de mătase
Văzusem când eram copil.

Un zbor mai mic decât porumbelul,
mai moare o găină în glasul,
ori ceru-și lăptosul obrazul
de peșteră ferăstruită.

Dar camera mea se transformă
când luna e mare și albă,
am o cameră-aventură
cu aștri la perete.

BUTUCI DE VIȚĂ

In mândre resemnări fără veninuri
butucii calmi prinosu-și închinară:
grea, jertfa lor de sânge arde-n linuri,
împărătească, tânără, amară.

Și-au împlinit și rostul și minunea
și-acum, senini și goi, în toamna sură,
butucii își așteaptă-ngropăciunea
sub lapovița rece și impură.

Puțin le pasă dac-o să-i astupe
mocirlele cu vânăta lor lene.
Ei și-au lăsat să sângere în cupe
ofranda împlinirii pământene.

Chiar dac-o fi vecia s-o înșele
cu clipa lor de sfântă dăruire,
tot ce-a fost cer în boabele lor grele
va scânteia în vinul din potire...

CAMERA MEA

Tapetele camerei mele
sunt lacrimi, înfrângeri, speranțe.
Jos, pe podele,
zac amintirile ca niște hanțe.

De mult stă aici și-un fotoliu
în care m-afund până-n vise.
Praful se-așterne ca un lîntoliu
pe rafturi cu aripi închise.

În orice perete-i zidită
o urnă grea de cenușă.
Uitată pe-un scaun, palpită
inima mea ca o veche mănășă.

Pe prag am șters urmele vane
din anii cu pași de zăpadă,
când munți și păduri și oceane
veneau să mă vadă.

În pod, ca o putredă bârnă,
trosnește un gând sau o taină...
Roasă de molii atârnă
Viața-n cuier, ca o haină.

Un zbor mai mi-atinge pervazul,
mai moare-o garoafă în glastră,
ori ceru-își lipește obrazul
de recea fereastră...

Dar camera mea se transformă
– când luna e harfă sonoră –
într-o corabie-enormă
cu aștrii la proră.

Stau eu, căpitanul, pe punte,
etern și-nclăștat ca granitul;
port flăcări albastre pe frunte
și-n ochi, infinitul.

Iar camera mea are vele
ce-și flutură-n cosmos minunea...
Sub viscole albe de stele,
mă-mbrățișez cu genunea.

17 aprilie 1973

CÂNTEC

Din toate drumurile ce pornesc să-nfrunte
iubesc granitul cărăruilor de munte.
Urcușul lor cu gheare cățarate
e numai piatră și singurătate.

Ah, liniștea potecii-nvingătoare
când tâmpile își reazemă de soare!
Viața mea, tu cunoști aceste poteci?
De-atâtea ori cu ele-ai vrut să pleci.

Din toate cântecele ce străbat pământul
mi-e drag doar geamătul pe care-l cântă vântul.
E larg și singur și înalt și geme
precum un Strâmbă-Lemne peste vreme.

Rupând fâșii din mări, din stânci, din noi,
aleargă geamătul văzduhului vâlvoi.
Tristețea mea, amarul cântec știi să-l spui?
De-atâtea ori te-ai despletit în goana lui.

Din toate stelele ce pâlpâie pe cer
mi-s dragi acelea care cad și pier.
E-atâta aur în căderea lină
și moartea lor e jerbă de lumină.

Zăpezile din moartea lor mi-s dragi,
când se desfac peste păduri de fagi.
Inimă, le cunoști? Oricare stea
te-nchide și pe tine în ea.

CHIOT DE PRIMĂVARĂ

Sunt tot o bucurie vegetală,
ca o explozie de frunze noi.
Zumzet de stele mari ca un zăvoi
trosnesc de aspra stelelor năvală.

Stufoasă veveriță năzdrăvană,
îmi sare-n brațe soarele de foc.
Aș frânge primăvara de mijloc
și-aș săruta-o lung ca pe-o codană.

Pe coapse și pe umeri, și pe brațe
par năpădit de-un crâncen rămuriș,
de parc-o hoardă-ntreagă de caiși
pe trupul meu dă buzna să se-agațe.

Nu mai încap cu ramurile-n tindă...
Aș trece veacu'înot, precum un cerb
vâltorile zănoagelor ce fierb,
aș sparge zarea ca să mă cuprindă.

Aș bea o vadră de nemărginire,
o bute de-azur și de trăscau
și m-aș izbi de cer ca un ceahlău,
ca un parâng de aur și iubire...

CINA CEA DE TAINĂ

În oale, vin mai negru ca o noapte,
alături, pâine și în blide, lapte
și struguri mari, ca zorile de proaspeți.
La ceasul cinei dacii îmi sunt oaspeți.

Pe masă prepelițe-ntind și iepuri,
miresmei tari din butii dându-i cepuri;
și dacă pun și fagurii podoabă,
vin ctitorii de țară basarabă.

La vâlvătăi de fragi și lubenițe
și piersici, chem coconi și jupânițe.
Cu-n cer de mămligă și de urdă
îmbiu plăieșii rezemați în durdă
și-n jar frigând berbecii și butucii,
la cina mea de taină strâng haiducii.

Din vârșe, crapi bătuți cu nestemate,
somni și păstrugi cât paloșul de late
arunc pe-un talger ca o lună plină
și-adun mrejerii stelelor, la cină...

Pe urmă, pe ștergarul cât o zare,
aștern o jimblă și un drob de sare,
răstorn, pe altul, aurul livezii
și-ți ies în drum cu oile și iezii.

5 august 1969

CIRCUIT (II)

Cuvinte-caramele și câlți de lână-n gest.
Precum un fluviu leneș, vocabularul zilnic,
cotidianul lexic, din ce în ce mai silnic,
cu bună dimineața și fraze de azbest.

Domni gravi de limonadă și doamne de sirop...
Scâncind pe lângă chioșcuri cu dulciuri vechi și bragă,
câte-un cocor târăște o aripă beteagă
și, demodat, un înger se-mpiedică de-un stop.

Ceasornicu-și oprește trândavul minutar
pe-aceleași baliverne și-aceleași cenotafe.
Rar, câte-o stea gingașă, desprinsă din agrafe,
câzând la noi, se sparge în cioburi de pahar.

Și iarăși bună ziua, iar zâmbet, iar tutun,
etcetera albastru, portocaliu sau verde...
S-ar cuveni nu luna în hol să ne dezmiere,
ci-n poduri să dea buzna, cu lațe, un simun.

Și-n dormitor, în loc de canari ori peruși
s-ar cuveni lavine, incendii și explozii,
sau poate-un vis năpraznic rupând cu toți zăvozii
din inima legată cu panglici de-un țărș.

30 iunie 1969

CÂNTEC DE DRAGOSTE

M-aș face, printre nuferi, verde iaz,
iar tu, plecată peste luciul meu,
ca un potir de aur greu să cazi
și să-mi rămâi adâncului, mereu.

Și-aș vrea să fiu un drum în șerpui, în
să luminez sub pasul tău ușor,
tot colbul să-mi miroase-a trandafiri
și orice piatră să se facă zbor...

24 februarie 1972

CÂNTEC DE NUNTĂ

Vin să-ți nuntesc fetia, cu brusturi în orații.
Din Altair inele, brățări din Capricorn
nu știu s-aduc; doar gușteri pe bâta mea de corn
mi-a încrustat custura, în loc de constelații.

Aprindă-și transparente și reni septentrionul
și tropicele ardă cu bambușii pe cer.
Eu aspru vin ca pirul, cumplit ca un jungher
și îndârjit ca dalta, ca nitul și pironul.

Și-n loc de roze-n flăcări am smuls pelin și cimbru,
mă-ncununa cu ghindă, cu jir și jnepeni crunți,
ca-n recea-ți feciorie de iezer să mă-nfrunți,
când m-oi pleca să-ți tulbur cleștarul, ca un zimbru.

Tu, crâncenă, mă-ntâmpini în platoșele tale
sau ca o Detunată pe margine de tău.
Eu mă prăval spre tine ca țancul din Rarău
și ca un păstrăv scapăr în dorna ta cu zale.

Vom face nuntă neagră de râpă și coclaur,
de aprigă zănoagă și pinten de gorun,
năpraznic rut de laur sălbatic și tăun,
ca zodia Fecioarei și mirele ei Taur.

Și-n încheștări de silex și-n scăpărări de cremeni
ne-o cununa tenebra cu lilioci în miez,
iar cântecul de nuntă ne-o fi un huhurez
sau țipătul de joagăr, scrâșnirilor asemeni.

1 ianuarie 1969

COLIBA

In tainele pădurii năzdrăvane
aflaserăm coliba din povești,
cu turtă dulce, sus, în loc de-olane,
cu prag de zahăr și lăstuni cerești.

Ferestrele păreau de nestemate,
țesea corăbii luna pe gherghef.
Ciupercile cărau brocart în spate
și-l așterneau pe trepte de sidef.

Cu fragi și temenele de mătăsă
ne-ntâmpina și raiul la uluci,
eu, împărat, și tu, împărăteasă,
pe un tărâm albastru de năluci.

Ne presărasem toată depărtarea
și pulberea, cu aurul din noi...
De ce n-a fost să nu mai știm cărarea,
nici pasul care duce înapoi?

COLIBA DE ZAHĂR

Demult, sub o geană de crâng sau pădure,
mi se părea că străvăd, ca-n povești,
un bordei cu olane de turtă dulce
și cu ferestre de zahăr cerești.

O, cum m-aș fi apropiat de colibă,
ștregar aburind a maidan,
flămând s-o sărut și să-i mușc un luceafăr
dintr-o fereastră, dintr-un olan.

Dar mi-aminteam de vrăjitoarea poveștii...
Sfios, de departe priveam
spre raiul cu streășină dulce de miere
și stele de zahăr pe geam.

Și-n lacrimi plecam, ars de ciudă amară
că, din cerescul bordei,
de spaimă n-am smuls un olan de lumină,
un hârb, un crâmpei...

Și azi, uneori, pe-o potecă răzleață,
văd parc-un bordei fermecat, într-un crâng.
Ci calc îndrăzneț și, bărbat, mă apropii
și-i mușc din minune, adânc.

Dar nu sunt olane de turtă dulce,
nici stele de zahăr nu sânt.
Scuip printre dinți o fărâamă de fiere
și sudui, și cat în pământ.

Sau plec mai departe cu ochii în lacrimi
și dacă mă uit înapoi, când și când,
văd doar vrăjitoarea cea rea la fereastră,
râzând după mine, râzând...

CONTRASTE

Din cerc m-alung, în cerc mă-nchid,
mă zăvorăsc și mă resping;
Întunecat și translucid,
străluminez ca să mă sting.

Un cerc în minus, altu-n plus,
mereu le sparg, mereu le-nscriu.
Cu pași ologi și fruntea sus
calc prea devreme-n prea târziu.

Sfărâm un ciob, m-agăț de-un fulg,
și, rupt de-odgon, cu-n lanț mă leg.
Eu singur aripa mi-o smulg
și-mi crește-n loc un zbor întreg.

24 martie 1971

CRAI DE VERDE

Cărți de tuci în cruce pune,
babă rea. La cale-ntinsă,
săbii semnele. Apune
Crai de verde, spadă-întinsă.

O, pe care țarm, sub cer de
limpezime rotitoare,
se închide crai de verde,
umbră, aripă, cicoare?

Nici-o ramură nu-i plouă
borangic suav pe gene.
Crini cu zurgălăi de rouă
împietriră dulce lene.

N-o să-l plângă prin mesteceni
căprioară visătoare,
nici columbele n-or trece-n
luluită lunecare.

Lângă moartea lui câmpeană,
ape n-or cocli veninuri.
Dar luceafăr ca o rană
se deschide în seninuri.

Peste moarte, nici o viață,
nici un zbor căzut pe zale.
Doar tăceri prelungi îngheață
peste somn, voievodale.

Moare, veșted, crai de verde...
Moarte, doină ofilită.
Nici o creangă să-l dezmiere,
frunză, frunză de răchită.

CREAȚIE

Acest stejar a fost o rădăcină
și rădăcina craniu altădată
și craniul gându-ntâi lumină,
în marmura genunilor sculptată.

Splendoarea fără moarte și-nviere
a lepădat-o pântecu-unei bezne
și bezna nu era decât tăcere
cu lanțul veșniciilor la glezne.

Și-făt din basm sugând năpraznic lapte
din gol inform bău minunea vlagă,
cum nufăru-nflorește peste noapte
din mlaștina, cândva, nămol, întreagă...

6 aprilie 1971

CREPUSCUL

Nu evadez din nici o sferă
nu-și sparge-un fluviu matca lui.
Ce pas venind din altă eră
îmi bate-n ușă să-i descui?

E trântor galeșul crepuscul,
dar dureros în nici un fel.
Pe-un ultim ne-nceput opuscul
îmi pune lampa un inel.

În rafturi, cu-un suspin simbolic
se-nchid Horațiu și Tibul.
Departe,-ntr-un troheu bucolic
silvanul plânge, nesătul.

Voluptuoasă, în carafă,
pe-o rază frântă din mijloc,
își ofilește o garoafă
sărutul gurii ei de foc.

Rar, urc în cer pe picioroange
o stea de mine s-o întreb.
În care pânză de păiange
s-a prins o geană de efeb?

Se strâmbă ghetele la mine,
cu ironie și dispreț;
și-aduc aminte că rubine
strivea călcâiul îndrăzneț.

La geam, a înnoptat salcâmul
cu policandrul său ceresc.
Miros albastru, ca tărâmul
unde heruvii putrezesc.

CUPRINDERE

Ca niște haine prea strâmte
nici un cântec de om nu mă-ncape,
atât clocot e-n mine,
atât zbucium de ape.

Nici geamătul nu mă poate cuprinde,
pentru tumultul meu nu-s măsuri,
cum brațele nu pot cuprinde
vuietu-adâncii păduri.

S-ar cuveni țărături înalte cât munții,
între ele să fierb, să mă zbat...
Ar trebui patru zări de aramă
pentru tunetul meu ne-mpăcat.

Sau poate ar ști să mă-ncapă
cel dintâi uragan
care-a dus pe sub ceruri pierdute
cel dintâi plâns pământean...

DELFINII

Si-a tras-napoi Levantul, pe șaluri moi de lună,
aromele de piersici, lămâi și baobabi.
Mai vânat, cimitirul marin după furtună
duhnește-a descompuneri de alge și de crabi.

O stearpă dezolare ca infinitul stepii
îngroapă în imensul sicriu marmorean
miresme de meduze strivite și de sepîi,
tot iadul geologic cu oase de mărgean.

Putreziciunea mării exală și infestă,
și peste scoici și pietre și-aruncă mîzga ei:
gelatinoase leșuri sleite de tempestă,
mucegăite țandări și mlaștini de ulei...

Dar din leșia-albastră cu mortăciuni fetide
răsar delfinii: săbii lucioase de Damasc
sau grații voluptuoase și torsuri translucide,
un cârd de afrodite ce din genuni se nasc.

Ei sfâșie văzduhul cu bicele luminii
și-aprind cu flăcări negre infernul somnolent,
iar putregaiul mării dansează cu delfinii,
ca ei umplându-și solzii de-azur incandescent.

aprilie 1969

DIN SCRUMUL MEU

Din scrumul meu mereu mă scol
și dau minunilor ocol.
Din taine ciugulesc puțin:
un fir de har, un strop de chin.

În ghimpi de întrebări mă-nțep,
mă-njunghe câte nu pricep,
dar parcă și mai mult mă dor
câte-nțeleg pre limba lor.

Târât de patru strașnici șargi
spre patru orizonturi largi,
în fiecare zare-aș vrea
să las bucăți din foamea mea.

Și iar m-adun și mă frământ,
bătând neliniștile-n vânt,
flămând să știu ce-i mai târziu,
dar beat de spaimă c-am să știu.

2 martie 1969

DIN ȘESURI, PRIMĂVARA

Din șesuri, Primăvara venea ca o răscoală
și năvălea spre târguri, arzând, în depărtări,
conacele, cu soare... Venea ca o răscoală,
înaintând pe ape, pe scocuri, pe cărări.

Venea, deopotrivă, pe drumuri și pe vânt...
Dar de-ți lipeai urechea de humă și-ascultai
ca un răspuns de tunet fierbea în mărunțai,
de parcă, răzvrătită, gonea pe sub pământ.

Din zori, porni o ciurdă de bivoli, ca din gol.
Ei mirosiră-n aer, lung, aspra Primăvară,
apoi pân'la spinare în Jii se cufundară,
umplându-se pe șolduri de soare și nămol.

Se ridicară plopilor-n picioare, ca să vadă
de nu cumva tot râul s-a revărsat pe mal...
Bucăți de primăvară prindeau din cer să cadă,
cu berze mari de piatră, de-argint și de cristal.

Și-am stat cu mâini întinse ca să primesc răscoala...
Simțeam cum vrea pământul să-și treacă seva, mie,
iar de sub tălpi, din lutul plesnit, ca rotogoala
de soare, creștea caldă, ațățătoare, vie,

întreaga Primăvară, suind pe coapsa mea,
lipindu-se de mine, de umerii mei goi,
de parcă toată carnea mi se topea în ea,
un singur trup de soare să facem amândoi!

DULAPUL CU HAINE

Plin de ani și umbre scârțâie cuierul.
Zboruri și berete spânzură-n dulap.
Strâmtă-i bluza școlii, semănând cu cerul
și pantofii-albaștri nu ne mai încap.

Regăsim vestonu-adolescent, cu pete...
Ce suavă frunte lângă el a plâns?
Ne-au rămas și astăzi cioburi de comete,
dintre câte-n ruptul buzunar am strâns?

Rareori surădem hainei demodate
și luăm din cuie proaspătul costum,
ieri, duceam cocorii zării pe cravate,
azi, pe pălărie, toamnele de fum.

Tot mai largi în umeri, ne purtăm pe stradă
un veșmânt mai sobru, chipul mai sever.
Când și când se rupe-un nasture să cadă,
spânzurând ca visul de un fir stingher.

Ba dulap nostalgic, ba dulap patetic,
s-a-ncărcat de hanțe, micul univers.
Colo, noi revere, dincolo, un petic,
ori un strop de sânge ce-l uităm neșters...

Vine-apoi poftirea la festinuri grele.
Îmbrăcăm costumul negru și solemn,
candida cămașă cu butoni de stele,
escarpinii lucii pentru-un mers mai demn.

Încuiem dulapul, când ieșim pe ușă,
dar lăsăm în broască cheia celorlalți,
și-ntr-o mână luna,-ntr-alta o mânășă,
ne grăbim prin noapte, parcă mai înalți.

2 martie 1969

ERA O CASĂ

Era o casă albă... Tu, inimă, ții minte?
Sub cearcănul de seară
al lămpii, după cină, visul vâslea cuminte
prin lănceda țigară.

În verzile ovale de fum pluteau ostroave,
sub leneșe lăute...
Madagascar, Sumatra, dulci navigări suave
din jilțul grav țesute.

Alătura, obrazul de Precistă sfioasă:
femeia ta blajină
cosea și mâna-i sfântă cânta peste mătasă,
mai lin ca o lumină...

Plecată pe tăbliță, cu-abecedaru-n față,
cu geana tremurată,
fetița ta – un bulgăr de cer și dimineață –
scria îngândurată.

Lung o priveai cum scrie sub alba crizantemă
a lămpii, ca de ceară,
și te vedeai, deodată, copil, scriind o "temă",
sub lampă, într-o seară...

Lung o priveai... Și, uite, urca din fundul vieții
aromă de caise...
Din cărți-uitate-n rafturi ieșeau, pe rând, poezii
să risipească vise.

Se scutura un cântec din nevăzute strune
pe mâini, pe ochi, pe pleoape.
Era ca o mireasmă și ca o rugăciune
cu unduiri de ape.

Bătea în geamuri marea sfințenie a lumii...

Cosea femeia brună,
scria, oftând, fetița și așteptau lăstunii
sub streășină, în lună...

Era o casă albă... Tu, inimă, ții minte?
Să calci ușor și lină,
să nu clintești nimica din umbrele ei sfinte:
țigara după cină,

femeia care coase, fetița care scrie
și, sus, în raft, poezii...
Treci, inimă, ca luna și ca o melodie
târzie, a tristeții.

Și nu clinti nimica din umbrele amare...

Doar să te pleci curată
și să săruți lumina poemului pe care
l-ai scris și tu, odată...

ETAJE

Jucam, în curtea casei, arșicele cerești,
Sus, mame cu surâsuri ne lumineau ferești.

Albastre basme, seara, ne legănau iatacuri.
Părinții-ascultau luna cum fâlfâie-n cerdacuri.

Presam, prin cărți cu poze, culese lumi din straturi.
Părinții se mutară mai sus cu două caturi.

Le-am vrut pe urmă jilțul, halatul sau luleaua...
Ei își priveau pe boltă, de la mansardă, steaua.

Cu cât urcam o scară mai-naltă și mai dreaptă,
Bătrânii de sub streșini mai pogorau o treaptă.

Un cat mai jos, un altul și iar, pân'la parter,
lăsându-ne pe umeri cu aspre grinzi de cer.

Când noi frângeam un fulger pe-acoperișul gol,
zâmbind, ei mână-n mână, ajunseră-n subsol.

Ne-au mai privit o clipă, și-ncet, cu pașii grei,
intrară-n beci, să tragă și luna după ei.

25 februarie 1969

EU, LUME, SUNT

Eu, lume, sunt imensa ta oglindă,
vibrândă orgă de cleștar sonor.
Tot cosmosu-n adâncu-mi se perindă,
ca-ntr-un ocean văzduhul rotitor.

Răstrâng mocirla lângă roua pură
și paradisu-alături de infern,
m-aprind de aștri, întinat de zgură,
zbor și prăpăstii-n mine se aștern.

Un vălmășag de morți și de geneze,
de aurori și negre prăbușiri
oglanda când mi-o fac să sângereze,
când varsă-n ea celeste străluciri –

E-un freamăt vast în marea mea lentilă,
un fulger ce din beznă a țâșnit
să fie pare-o lacomă pupilă
deschisă, o secundă-n infinit.

Tot ce-oglesc e, poate, doar părere
sau umbra adevărului răstrânt,
și sufăr că-n oglanda altor sfere
nu știu dacă rămân sau dacă sunt...

Și când, rob de clipa-acestei hume,
cleștarul meu s-o sparge-n cioburi reci,
în țandările mele-ntreaga lume
s-o-ntuneca, sfărâmându-se pe veci.

ianuarie 1974

EU SUNT CA UN VIN CARE FIERBE

Eu sunt ca un vin care fierbe
și butii nu știu să-l încapă,
am clocote-adânci și superbe
ce strâmtele cercuri le crapă.

Burghiu perforând infinituri,
forez cu tăioase oțeluri,
ca-n strașnice roci de granituri,
în munții-ntrebării tuneluri.

Eu sunt un obuz de uraniu,
genunea pornind s-o sfâșie,
în cosmos să văd ca-ntr-un craniu
deschis de fierbinți bisturie.

Și totuși de unde, de unde,
vuiesc disperările-n mine?
Mă-neacă răspunsuri afunde
sau gem taine încă virgine?

5 mai 1970

GHEARA

În mine ca-n scorhuri de negru copac,
de nu în străfundul rămas vizuină,
o gheară de uliu, de lup, de jivină
mocnește din bezne de veac.

Milenii s-au strâns ca un greu vălmășag
de când, prin sălbatic peșteri, la pândă,
în unghii rupea câte-o ciută plăpândă
și câte-un arhanghel pribeag.

Apoi a fost cerul. Și soarele-a curs,
și-o pură, zvâcnind ca un cerb, primăvară
ascunse sub ramuri cumplita mea gheară
de uliu, de lup sau de urs.

Iar luna prin grote bătând uneori,
și râpa făcând-o ca aurul moale,
schimbă tănuita mea gheară-n petale
și-n zâmbete albe de flori.

Și cum, amortită îmi doarme în trup,
cu sânge și stropi de azur, laolaltă,
prin somn, dedesubt, parcă tot mai tresaltă
un uliu, o fiară, un lup.

9 februarie 1969

GRĂDINA

Prea strâmtă s-a făcut grădina luminii –
Nepotul mic suie tot mai mult din trifoi
și tot mai jos de genunchi scad iarba și crinii...
Haide, bunico, nu mai e loc pentru noi.

O, dacă i-o ajunge lui să culeagă
un pumn de-azur, patru-cinci licurici.
N-au mai rămas pentru noi, bunicule dragă,
nici bozii, ciulini sau urzici.

Nepotu-ntre flori abia mai încape...
Curând, se va răni de noi, pe poteci,
ca, noaptea, de pietre, de ghimpi, de hârtoape.
Bunico de piatră, e timpul să pleci.

Nepotului îi cresc aripi ca niște stindarde,
acoperind umbre și stele și tot.
Dar pentru el cântă grădina și arde...
Bunicule, n-a mai rămas pentru noi nici un ciot.

Adio, lăstune, rămas bun, tufănico,....
Crești mare, nepoate, cu măiestri conduri!
Haide, bunicule, haide, bunico,
hai să intrăm în păduri.

8 martie 1969

IARNĂ

Trosnesc pe uliți pietrele de ger.
Ce Sfarmă-Piatră vine să le sfarme?
Lătos, se culcă vântul și adoarme
ca un dulău cu labele pe cer.

Se-oprește vremea-n aer fără glas.
Și-atât de albe-s crengile de-afară,
că nu par crengi, ci îngeri ce coboară
de undeva, de pe-un iconostas.

Și-atât de alb e visul și, ca el,
atât de albă-i lumea în lumină,
că fiecare gând care suspină
ca Sfântul Duh se face porumbel.

În țurțuri clari, în scânteieri de sloi,
surâsul Maicii Domnului se-aprinde...
La ceas târziu, cu glasuri de colinde,
vin amintiri la ușile din noi.

Ne bate-n geam o stea ca din povești,
E, poate, steaua magilor curată,
sau poate-i numai inima de-alt'dată
care ne cheamă încă la ferești.

ÎN CER ȘI PÂCLĂ

In cer și pâclă dacă pipăi,
când clește par, când sfredel viu...
Ce știi e scrum și scrumu-aripă-i.
Sunt obosit de ce nu știi.

Pe crini și vase las amprente
și numărul îl țin în hăț.
Plin de viori și monumente,
sunt obosit de câte-nvăț.

Smulg steaguri vechi, pun albe firme
și-n cârji, de-oriunde le-am trimis,
mari întrebări se-ntorc infirme...
Sunt ostenit de-atâta vis.

Și mușc din viață ca din poame,
de-a stoarce-n pumni nu mă dezbăr,
și, totuși, de năluci mi-e foame...
Sunt ostenit de adevăr.

JIVINA

Vrui să-i pun trecutului meu zgardă
și-ntr-o cușcă-l închisei ca pe un lup,
urletul flămând dacă-l astup,
ochii lui de foc să nu mai ardă.

Mângâieri îi lunecai prin blană,
încercând să-l îmblânzesc în laț.
Colții lui mi se-nfigeau în braț,
mâna toată mi-o făcea o rană.

El rânjea mai crud sub dezmierdare,
mai sălbatic sub alintul meu stângaci...
L-alungai cu trăsnet de gârbaci,
să se ducă iarăși printre fiare.

Izgonit de sfârcul plesnei mele,
blând s-a-ntors, ca un dulău sfios,
se târa pe negre labe, jos,
și se gudura, în păr cu stele.

Botu-i umed parcă de lumină
îmi lingea picioarele, scâncind,
și trecutul mă privea cu jind
și tristețe-n ochii-i de jivină.

LA MOARA DRACULUI

La moara lui, unde doar noaptea mân carul
să-mi ducă recolta-ndesată în saci,
în pragul, cu lună spoit, stă morarul,
jupân Scaraoțchi, morarul dibaci.

—Jupâne, credințele-s rumene boabe,
hambaru-o să-mi umplu cu soarele lor...
Dar pietrele morii scot gemete slabe
și-amară târâță îmi sfarmă cu spor.

—Aici întuneric îți macin, cumetre,
un maldăr de scrum din credințe să-ți faci...
El râde sălbatic, gem negrele pietre,
Jupân Scaraoțchi, morarul dibaci.

—Jupâne, speranța mi-e grâul văratic,
la toamnă mi-oi umple cămara cu pâini...
Gem pietrele negre, el râde sălbatic
și numai cenușă îmi curge în mâini.

—Cumetre, e noapte, departe sunt zorii
și beznă îți macin, din ea fă-ți colaci...
El râde sălbatic, gem pietrele morii,
Jupân Scaraoțchi, morarul dibaci.

6 decembrie 1969

LA O CARTE

Nu te-am dospit în slava vieții crunte,
nu te-am vrut stemă pentru nici-o frunte,
nici cupă-ntinsă darnic spre iubire,
nici către ceruri treaptă de safire.

Nici dor suav, nici patimă fierbinte
nu te-a-ncheiat în mădulare sfinte...
Din groaza morții te-am crescut, o, carte,
mistrie-mi ești și târnăcop în moarte.

De mă târăsc cu jnepii și scaieții,
te vreau cuțit înfipt în pieptul vieții.
De-ngenunchez sub joagăr de furtuni,
vreau, cartea mea de fier, să mă răzbuni.

Ce naltă ești, odrasla mea voinică,
cu gresii-n tălpi, cu fulgere în chică...
Din fiecare pagină crești tare,
precum un zeu din funduri de vârtoare.

Biet slăbănog cu mlaștinile-n piele,
julit de pietre, terciuit de stele,
cum am putut să dau făpturii tale
adâncul veșniciei triumfale?

Te las în urma mea să treci prin viață,
cu piept de foc, ne-nvinsă și semeață,
văzând sub talpa ta cum se descheie
văzduhul din țâțâni de curcubeie.

Tot ce n-am fost, fii tu, fără să sângeri.
Tu fii triumf, când eu am fost înfrângerii,
tu fii hanger, sunt frunză ce se zbate,
sunt brumă eu, tu fii eternitate.

Smulge-mă, carte, morții și durerii,
sporește-mă cu trainice imperii,
și clipa mea, oloagă și subțire,
răzbună-mi-o, făcând-o nemurire!

LA PÂNDĂ

I mi port pe umeri vremea ca o zeghe,
cioban la târla mea de îndoieli,
sub stele cu zadarnice momeli,
mereu la pândă și mereu de veghe.

Am împânzit cu lațuri și capcane
pădurile, zănoage, râpi și văi,
și-adăst, de mult, cu ghioage și dulăi,
scrâșnirea mării mele lighioane.

Nu oile mai albe ca lumina,
ieri pradă fiarei, vreau să le răzbun;
bicisnicia-ncerc să mi-o răpun
în stearpa-ncrâncenare cu jivina.

Mi-e silă că-mi tot sfâșie zăvozii
vătui plăpânzi și-nfricoșați bursuci
și urlu că năucile măciuci
strivesc numai luceferii din bozii.

Nu trece nici un cerb prin fața stânii,
nici un mistreț – doar capre și berbeci.
Mi se cojesc și bâte, și poteci,
colți nu mai au dulăii mei, bătrânii...

Mai grea simt zeghea vremii în spinare,
sus, printre stele și năluci de câini,
și ultimul ciomag se frânge-n mâini
de când pândesc ursoaica cea mare.

iunie 1972

LIMPEZIME

La ceasul ruperii de toate
nici un suspin de bun rămas.
Mâhniri, de-ar tremura în glas,
iar m-ar lega de răni uitate.

Un plâns ar fi să mă întine.
Nu vreau părerile de rău,
cu dinții lor de fierăstrău
să-mi roadă treptele senine.

Nu vreau trecutul să mă-nece
prea cald, prea drag, prea dureros.
Visez pe culme frunți de os,
o gravă trecere și rece.

Această rupere se cere
să fie-nalt și cast omăt.
Nu, nici o ancoră-ndărăt,
pe umbră nici o-ngenunchere.

Eternitatea nu se cade
s-o spurc cu sânge trecător,
sus, peste toate câte dor,
sunt stele reci ca niște spade.

Nu te mai vreau, Ierusalime,
ți-am dat tot ce-am avut mai bun.
Deasupra crucii din ajun
îmi cer sublima limpezime.

MĂRUL DE AUR

Iarăși momitorul șarpe verde
mi s-a-ncolăcit pe trup în ele.
Solzii lucii par să ne dezmiere,
colții lui sunt moi și dulci, în piele.

Jinduit blestem de aur, mărul,
îl pândim să cadă în panere:
rod păzit de taine, adevărul,
sângeră când îi mușcăm din miere.

Lanț, zăvoare, platoșă grozavă,
țândări sar din bezna lor semeată.
Picură în noi un strop de slavă,
țurțurii genunii se dezgheață.

Vierme încrustat cu diamante,
întrebarea dă ocol minunii;
și, intrând prin lujere și plante,
desfrunzește și tulpina lunii.

Auritul pom rămas pe dâmburi,
ciugulit de-o pasăre albastră,
și-a uscat mireasma, dar din sâmburi
cresc lăstari în răzvrătirea noastră.

Alte ramuri suie-n cer stindarde,
alt nou creștet mai înalt ca domul,
și, urcând din creangă-n creangă, arde,
pururi necules luceafăr, omul.

MEDALION

Lupoaice negre și vorace
sau acvile cu plisc flămând,
ba îndoieli vin să mă-nșface,
ba câte-o namilă de gând.

În crunte gheare las o halcă
și alte hălci în strașnici colți,
de câte ori picioru-mi calcă
pe-un preș de trandafiri involți.

Și dacă trag pe gât o dușcă
de jind cumplit ca un trăscau,
mai lacomă din mine mușcă
haita părerilor de rău.

Iar când din vis îmi fac toiege
și cârji din crinii cei mai puri,
dezgustu-mi vâra-n șold bricege
și-n piept, neliniștea, custuri.

22 februarie 1971

METAMORFOZE

Dormeam în germenii subterani –
Părinții înfrunzeau tufani.

Lăstari de-am fost sub harfa lunii,
creșteau părinții ca gorunii.

În grâul meu rotirăm spice,
iar ei ni se păreau colnice.

La rândul nostru nalți stejari
sclișeau părinții piscuri tari...

Apoi din grava lor arcadă,
bătrânii-au început să scadă.

Vedeam și noi, ajunși pe munte,
cum ei sunt măguri mai mărunte.

Din dealuri s-au făcut tăpșan,
din brustur aspru, bolovan.

Cu cât urcam spre noi culesuri,
părinții se pierdeau în șesuri.

Noi, tot mai sus în mari tempeste,
ei, tot mai jos, în ce nu este.

25 februarie 1969

MORTII

Captivi, damnați, suntem zidiți în morți,
cum pruncul zidărit e-n carnea mamei,
ca sunetul în limbile aramei
și ca pădurea-n stâlpii unei porți.

Sau morții ies din lut și cresc pe noi,
cum scoarța urcă-nveșmântând copacii,
cum strugurii înlănțuie aracii
și luna-nzăpezește munții goi.

Închiși în morți, ca marmura-n statu
am vrea să spargem lespezi și robie
și să intrăm în clipa încă vie,
ca, pe ferestre, vântu-n zburda lui.

Și când de ei ne rupem, uneori,
cu ochi de pietre morții plâng fierbinte
și-nalță-n arbori brațe din morminte,
cu lungi chemări, amari și muștrători.

septembrie 1970

MUGURII

Mugurii se înghiontesc zburdalnici,
din cireși în meri să-și facă loc,
cu ochi verzi și cârlionți șăgalnici,
numai brânciuri, hohote de joc.

Cum țâșnesc cu mladele-nvierii
într-un fraged chiot și tumult,
beți de-obrăznicia primăverii,
lacomi să se spargă-n flori mai mult...

Bună ziua, dulce gălăgie,
bună ziua, gingași derbedei,
Dați-mi, măi, o ramură și mie,
grea de zarvă, plină de scânteii.

Dați-mi-o s-o-nfig în mine-adânc,
dați-mi-o în suflet să mi-o-mplânt,
să mă sparg, ca voi, în frunze încă,
încă-n flori să chiui și să cânt!

*Cu cât urcam spre noi culcări,
părîndu-se pierdeau în gesuri.*

*Noi, tot mai sus în mari tempesti,
ei, tot mai jos, în ce nu este.*

25 februarie 1969

NOAPTEA

Noaptea, toate stelele vin în ferestre,
noaptea, toate ferestrele pleacă în cer.
Toate cărările se-ntorc, alpestre,
strânse-n câte-un ungher.

Noaptea, sunt numai întoarceri albastre,
numai albastre plecări.
Liniști se-ntorc din dezastre,
din ne-mpliniri, împăcări.

Noaptea, vin înapoi toate apele
și pleacă toți munții-n dorinți.
Noaptea, cad grele pleoapele
peste oceane fierbinți.

Noaptea, pleacă și vine
tot zborul pe care nu-l faci.
Noaptea, se-ntorc toate aripile-n tine,
când toate crengile fug din copaci.

1969

*Îi-a pus în mică sâmbură de cărbune
și, ca să străluce sfericul contur,
tot a făcut din lipelele minune
și scrum din aurora ta, ou pur.*

Calimănești, septembrie 1969

NOI

Cu patimile noastre am incendia păduri,
am arde burguri negre și orgi, și catedrale,
sau am topi-n dogoarea sălbatică metale
și fontă și aramă și spade și armuri.

Cu foamea de-a cunoaște am înghiți statui,
înfulecând lumina, genunile și sfinții,
ne-am strepezi cu toate și inima și dinții,
și, lacomi, înc-am geme, flămânzi și nesătui.

Și-n tunetul căderii, ca urletul suprem,
am spinteca văzduhul cu flăcările noastre
și-am zgudui pământul, surpându-ne din astre,
în prăbușiri de îngeri ai marelui blestem.

12 ianuarie 1968

OU PUR

Ou pur cu aurorile în coajă,
fierbinte, sacru și celest ghioc,
pogorământ, izvor al tainei, vrajă
cu sâmbure de aur sau de foc.

Lumină-ngemănată cu dogoare,
te-a fecundat luceafărul viril,
să arzi asemeni cupelor de soare
și candid ca un zâmbet de copil.

Sau poate-o mare pasăre din lună
ți-a lepădat rotundul giuvaier
și-un zeu marin, cu harfă și cunună,
te-a scos din mare aburit de cer...

Apoi, cu aripi reci de întuneric,
din negură de demon s-a desprins
și, pângărind cleștarul tău generic,
strălucitorul sâmbure ți-a stins.

Ți-a pus în miez sământă de cărbune
și, ca să strâmbe sfericul contur,
lut a făcut din limpedea minune
și scrum din aurora ta, ou pur.

Călimănești, septembrie 1969

O ZI

In prospețimea-acestei clare zile
parc-aș deschide sute de ferești...
Cum vă mirați, voi, lacome pupile,
cât de flămând, tu, suflete, privești.

Ce foame e în sânge, cât nesaț e...
Azi fur comori cu ochii mei dintâi,
azi strâng văzduhu-ntâia oară-n brațe,
azi calc pe lut cu-ntâiul meu călcâi.

Poate că azi, în prima auroră,
lângă botezul lumii-ngenunchez;
din pumn sorbind lumina mea prioră,
eu însumi întru oameni mă botez...

Să fie dragostea? Să fie roua morții?
Sau cântecul pe care nu l-am scris
și care-mi trece-acu' prin fața porții,
să-l plimb prin lume în landou de vis?

PAȘI

— **H**ei, zic, aruncându-mi căciula-n vâltori,
hei, cine mai umblă pe-afar' după mine?

—Sunt eu, trecutul, cu mâinile pline
de lacrimi, de frunze, de flori.

—Intră, răspund cu un glas de jăratic,
intră, șoptesc, și, arzând, mă renasc
într-un tărâm veninos și sălbatic
de flăcări și gheață de vreasc.

—Hei, gem, azvârlindu-mi năframa-n pârjol,
hei, cine pe-afar' încă-n noapte mă cheamă?

—Sunt dragostea ta de aramă,
cu torțe în mâini dau ocol.

—Intră, răspund cu o voce zbatută,
intră, șoptesc, și foșnind mă preschimb
în mare, zeiască lăută,
numai mireasmă și nimb.

—Hei, strig, lepădându-mi cuțitu-n genuni,
hei, cine-mi mai bate-n ferestrele goale?

—Suntem noi, întrebările tale,
în mâini cu frigări și furtuni.

—Duceți-vă dracului, urlu, mi-e silă...
Destul m-ați străpuns până-acum.
Strig, blestemând, și mă fac o movilă,
un munte de piatră și fum.

PĂDURE

Grăi un paltin: leagăn m-aș vrea s-adorm un prunc.
Un carpen: jug m-aș face pe greabănul de junc.
Eu, ghioagă – zise cornul – cumplită și temută.
Și eu – șopti molidul – o galeșă lăută.

Rosti stejarul: vrea-m-aș copac întotdeauna,
să țin în brațe raiul și pe genunchi furtuna,
iar când prăpădul bardei pădurea mi-o colindă,
s-o fac la loc să crească din stele și din ghindă.

27 februarie 1969

PEPENII

Ca niște-albastre păsări grele, visând larg cearcăn de urcușuri,
așa cum dorm în câmpul pârgăi sub viul vipiei vârtej,
la subsuori cu flăcări aspre, s-ar smulge parcă din țărușuri,
dar cad din nou în somnul verii, prinși cu pripoane tari de vrej.

Din râvna spre azurul rece întorși la chingile agreste,
oftează-n soarele bucolic și-n crunte resemnări se coc,
crânceni în georgice rubine, cu piei de gușteri mari pe țeste
și somptuoși în coaceri dârze, în dulce iadul lor de foc...

În vrejul răsucirii mele, cu zvârcoliri și năzuințe,
mă sparg și eu în flăcări aspre de întrebări și germinez
și, plin de taine și de zboruri, ca lubenița de semințe,
trosnesc în mâna ta, lumină, de-atâta pârg, de-atâta miez.

POARTA

Sunt ca o poartă maramureșeană,
cioplit din paltin sau din carpen greu...
Sub streășină de șită pădureană,
mă-nchid și mă deschid în raiul meu.

Un stâlp de foc în dreapta-mi stă credința,
Stâlp negru-n stânga deznădejdea-mi știu,
și, între ei, mi-am răstignit ființa,
sculptată poartă, prag înalt să fiu...

Și astfel, ca-ntre-un înger de lumină
și-un diavol încrustat în stâlpul dur,
împăratească, poarta mea suspină
și sângeră-ntre beznă și azur.

PORUMBEII

*„Le poète est semblable au prince des nuées...”
Baudelaire: L'albatros*

Adesea de pe punte descind corăbierii
ce-au înfruntat talazul, mușcând din uragan,
prin porturi legănate de-aroma primăverii,
sub largi fosforescențe de cer mediteran.

Cu-obrajii arși de sarea marinelor săruturi,
trag, bombănind, din pipe și trec, ursuzi, pe chei.
Atunci, năframe albe ce flutură saluturi,
din zbor le cad-nainte seninii porumbei.

Le ciugule din palme, cu primăvara-n pene,
sau bulgări mari de soare pe umerii lor vin,
și dârjii lupi de mare surâd și ei alene,
cu-obrajii arși de spuma talazului salin...

Poeții sunt hulubii ce zboară peste docuri
și-ntâmpină prin porturi pe asprii mateloți.
Cu aripi de lumină, cu primăvara-n ciocuri,
năframele lor albe îi fulguie pe toți.

EPILOG

N-am să mai chem, înalte și subțiri,
la dans diurn, pădurile virgine.
Amară, tamburina lunii pline
n-am s-o mai zornăi lângă vechi iubiri.

Nici apele n-am să le mai despoi
de limpedea lor rochie de mireasă,
și piersicii cu umbră somnoroasă
n-am să-i mai scutur, prieteni, peste voi.

N-am să mai fur comete, nici ereți...
Plecați, zăpezi, nu vă mai cer hermina.
M-au obosit și trânta cu lumina
și umbletul desculț printre tristeți.

Din tâmpla stinsă și din ochii seci
vor crește spini, vor gălgâi ulcioare...
Voi sta solemn și trist ca o uitare
prin rafturi negre de biblioteci.

Între coperte vinete de fum
mi-or tremura grădinile bolnave.
Alătura de tomuri mari și grave
voi fi un biet și rătăcit volum.

Dar când suave mâini vor scoate din
bătrânul raft volumul de poeme,
din paginile galbene de vreme
va fâlfâi un vis ca un suspin.

Și-o lacrimă va pălpâi încet,
și ca o stea plăpândă se va zbate,
sub mâinile suave și mirate
care-au deschis o carte de poet.

PRAGUL DE PIATRĂ

decembrie 1972

EPILOG

N-am să mai chem, înalte și subțiri,
la dans diurn, pădurile virgine,
Amară, tamburina lui pînă
n-am să o mai auzăi lângă vocea iubiri.

Nici apele n-am să le mai despot
de limpedea lor ochi de mîncasă,
și piersicii cu umbră somnoroasă
n-am să-i mai scutur, prieteni, peste voi.

N-am să mai
Plecați, zăpăci, nu vă mai cer semnina.
M-am obosea și trîntă cu lumina
și umbrelor desceși printre trîntări.

Din tîmpla stinsă și din ochii seci
vor crește spini, vor gîlgi ulcioare...
Voi sta solomi și trist ca o uitare
peisajului negre de bălăci.

Între coperte vinete de fum
mi-or tremura grădiniile bolnave.
Alăutrea de tomuri mari și grave
voi fi un biet și rătăcit volum.

Dar când suave mâini vor scoate din
bătrînel raft volumul de poezie,
din paginile galbene de vreme
va fîlfîi en vis ca un suspin.

Și-o lacrimă va pălpăi încet,
și ca o stea plîpîndă se va zbate,
sub mîinile suave și mirate
care-au deschis o carte de poet.

UȘILE

Am pierdut cheia de la alba-ncăpere.
Unde-am uitat-o? Prin ce unghere?
Năuntru erau întrebări și petunii
și coșul cu piersici al lunii.

Încerc ușa grea de la camera-albastră.
Nu aflu-mprejur nici cheie măiastră,
nu pot să deschid nici cu drugi de oțel
azurul cu aștri în el.

Cu pumnii lovesc în galbena ușă...
Era un incendiu? E numai cenușă?
Prea multe aripi ai ars în odaie,
scrum a rămas ce-a fost vîlvătaie.

Cum să mai intru în cerul închis?
Cum să mai ard pîn'la zbor, pîn'la vis?
Nici cei mai dibaci lăcătuși
nu-mi sparg ferecatele uși...

O singură ușă nu are
grozave zăvoare.
Dar unde dă oare? Dar unde?
Întreb, nici un glas nu-mi răspunde..

octombrie 1972

ȘTIU CĂ SUNT LUT

Stiu că sunt lut, dar nu știu cine
mi-a pus în piept albine stranii,
să-mi scoată mir din măracine,
din bălării, împărtașanii.

Minunea mea se-ntâmplă, vie
din mofturi mici și biete fleacuri...
Un colț de-al meu e-o-mpărăție,
o zi de-a mea răsfrânge veacuri.

De nu strâng mările în brațe,
prin câte-o baltă tot deretic
și gheara mea tot stă să-nhațe
din orice taină câte-un petic.

Și dacă-ncălecat pe-o rază
ea nu mă urcă-n cer, încalte
de-o șchioapă-n aer tot cutează
peste cotețe să mă salte.

SALCIA

Dragostea ți-o despletești, curată,
peste liniștile mele reci și grave,
ca o salcie de vis cutremurată
peste-un iaz cu apele bolnave.

Mladele palpită ca o undă
sărutând, sfioase, somnul verde.
Bolta vrea c-un cearcăn să răspundă,
ci sub lintiță inelul ei se pierde.

Salcia se pleacă, dar senină
apa-ncremenește fără viață.
În lichida-i, putredă lumină
tresărirea frunzelor îngheață.

Numai papura adie lin un scâncet,
când din fundul somnului acvatic
duhul nuferilor morți se urcă lănced
ca un fum subțire și molatic...

SECOL

Arhangheli căzuți demult nu mai speră
Întoarceri în raiuri de fum.
Creștem cântece de retortă și seră
și flori de ciment și de bitum.

Ne-au băut inima elevatoarele,
ne-au supt-o amperii și volții...
Viața, ne-o smulgem cu ghearele,
cerul, cu colții.

Brazdele noastre miros a sânge
și pâinea noastră-a măcel.
Din fiecă stea, câte-un vârf de oțel
ca o baionetă ce-mpunge.

Fiece vorbă e o grenadă,
orice privire, fulmicoton.
Pândim pe Isus la colțuri de stradă
și-l frângem pe cruci de beton.

Și-n metropolele mereu fumegânde
femeile noastre nasc prunci
pentru prânzul avioanelor flămânde
și setea închisorilor adânci.

1944

SILEX

Cu aripi fulgerate de furtună
și răni închise sub cenușa lor,
sunt vulturul care-a căzut din lună
și-n piatră și-a schimbat înaltul zbor.

Nears de foamea păsării măiastre
ce aștri ciugulește în eter,
încremenesc pe stâncile albastre
printre condorii poleiți de cer –

O liniște de silex mă îmbracă
în platoșa-ncleștărilor ei reci –
Nemaiizbindu-mă de stele-n joacă,
mă încrustez tăcerilor de veci.

De setea de azur nu frig sub zale,
nu mă-nspăimântă râpile cu dinți
și-n asprele artere minerale
nu-mi clocotesc nici zbuciume fierbinți.

Iar când, precum un trăsnet, sus, pe creastă,
mă spintecă-amintirile de foc,
în piatra mea, acuma tot mai castă,
din scrumul clipei mă încheg la loc.

iulie 1974

SINGURĂTATE

Față în față, singur, cu mine,
aș vrea să-l aud și să-l văd pe oricine,
în afară de mine...

Crâncen, m-apropii de munte.
Aș râvni să mă-nfrunte,
să-mi rânjească în față,
dar în piatra semeață
săpat stă chipul meu sfânt.
Și piscul eu sânt.

Mă plec peste munți și oceane.
Din fundul bătut în mărgene
aș vrea să răsară un zeu.
Ci crește din ape, mereu,
surâsul obrazului meu.

Mă rog de pădurea adâncă
să cânte, să buciume încă,
să geamă cu vântul în trântă.
Nu crengile, glasul meu cântă.
Pădurea, cu fruntea în mână,
numele meu îl îngână.

Pipăi metalele: au brațele mele.
Măi focule, zic, măi pui de lele,
arată-ți privirile tale-n scânteii.
Și flăcările au ochii mei.

Învârte-te, schimbă-te, strig, tu, atom!
Ci el poartă umbrele mele de om,
fiece deget al meu
îi tresare-n nucleu...

Lună, de văluri dezbracă-te,
grăi-mi-ai cuvânt fără lacăte –
Ascult taina ei, dar în lună
tot pașii mei sună.

Să-l caut, încerc, peste tot,
pe marele vis Savaot.
Îl caut și-l aflu-n bazalt,
cioplit după chipu-mi înalt,
sculptat de-al meu duh, ca din daltă...

Nu, nimeni în jur nu tresaltă,
nu, nici un alt duh nu creează...
Mi-e frică de mine, mi-e groază.
Sub pururi re-ntoarse destine,
pretutindeni mă-mpiedic de mine,
veșnic rotindu-mă axului meu...

Ah, numai eu, numai eu,
tragic, unic și cumplit Dumnezeu!

1 februarie 1970

Iși legăna peste fântână
omătul florilor, ușor.
Azi, stă uscat într-un picior.
Fântâna a murit pe-o rână.

Nici cumpăna în rugăciune,
nici bivoli lângă jgheabul scund.
A putrezit mocirla-n fund
cu mormoloci și spurcăciune.

De ani găleata nu mai scoate
din smârc nici molimă, nici clei;
ca un strigoi deasupra ei
salcâmul clănțâne din oase.

Dar jos în tainele amare
în care stele nu mai cad,
din bezna slutului ei iad
fântâna parcă iar tresare.

Și-n moarte încă mai palpită
năluca de pe alt tărâm
a crengii albe de salcâm
cândva deasupra-i înflorită.

RECONSTITUIRE

Rămasă pe fotolii ca o brumă,
lumina stinsă-a fiecărui gest,
din fum se-ncheagă,-n ceață se consumă
și se reface într-un braț celest.

De pe covoare pasul ți se-adună
și de la glezne suie la genunchi,
îți crește coapsa ca un arc de lună
și ca un templu limpedele trunchi.

Din șterse urme și din vagi contururi,
cocor te-nalț, corolă te deschid,
să iei lumină iar din clarobscururi,
cadențe noi din umbra de pe zid...

Și cum, aromitoare, caldă, moale,
te re-mplinești ca dintru început,
tăcerea prinde forma gurii tale
și buzele-mi strivește c-un sărut.

18 martie 1969

PURIFICARE

Lui Constantin Buceanu

Nu mai aştept şi nu mai sper.
O mare linişte începe,
încovoiată ca un cer
deasupra neclintitei stepe.

Chiar amintirile-mi ascund
sub alge care le devoră,
cum marea-şi uită, jos, la fund,
scheletul navei fără proră.

Trecut, nici jinduri nu mai ard
c-un pâlpăit de flăcăruie.
E zdreanţă ultimul stindard,
moloze e fiecăre statue...

Dar împăcarea, ca un mir,
îmi unge fruntea şi, pe gură,
ca un parfum de trandafir,
tăcerea-i cuminecătură.

În verde curcubeu înalt
se schimbă gheara de jivină.
Din prafu-a tot ce-a fost bazalt
îmi creşte-un cearcăn de lumină.

Şi când la apa Lethei merg
să-mi umplu amfora din mână,
c-un petec de azur îmi şterg
năluca scrisă pe ţărână.

NOAPTE DE DRAGOSTE

În noaptea asta păgână
luna e-un pântec de-aur;
câte-un luceafăr, viril ca un taur,
străpunge orice fântână.

Vântul aduce poftă campestre
şi caută culcuşuri de mire.
Pietrele uşi deschid şi ferestre,
intră, intră, iubire!...

Frunzele ard ca diamantele,
săruturi de flăcări le dau ocoluri,
ierburile, florile, plantele
toate sunt numai violuri.

Bivolii-n bălţi par negre mormane
de iad care fumegă-ntruna.
Aspre nechezuri lungi de cârlane
biciuie, biciuie luna.

Vulturi uriaşi de aramă
suind peste vârfuri de corn,
sus, printre zodii, dragostea-şi cheamă,
ciocnindu-şi aripa de Capricorn...

Noaptea respiră fără sfială
din toată carnea ei pârguită.
Pe iazuri, rămase în pielea goală,
nuferi cu sâni de zăpadă palpită.

Din stele cad şoapte învăpăiate
şi clipele par nesătule –
Taci. Duhul cel Mare cu candide scule
agrest şi silvestru străbate

împrăștiindu-și peste morminte
și-n tainele-n somn dezvelite
sămânța de aur fierbinte
a Dragostei lui infinite...

Fără sfârșituri, fără-nceputuri,
brațe se-ntind, coapse dulci se descheie.
Înalți pe sub raiul acestor săruturi
noi curgem pe Calea Lactee.

RĂZVRĂTIRE

Dogmă neclintită sub balanță dreaptă,
poate-i rânduire sacră și sublimă.
Cugetul meu însă, răzvrătit, așteaptă
din adânc să iasă ca din iaz o știmă.

Simetrii și cercuri, ordine supremă,
le-ar schimba în vuiet greu de cataracte.
Piscurile mele de sub anatema
le-ar muta în locul sferelor exacte.

Ar impune, lângă auroră, noaptea
densă în neliniști, întrebări, sigilii.
Fără somn ar scoate, chiar și-n ziua-a șaptea,
Tainele ca melcii leneși din cochilii.

Lâncedelor linii le-or da curs de fluvii
și-ar stârni cutremur în genuni rigide.
Cu oceane-n clocot și cu mari diluvii
lacătele mute toate le-ar deschide.

Ar lăsa vulcanii să arunce jerbe,
munții să se bată-n capete și-n scuturi.
Peste reci banchize, irumpând, ar fierbe,
Moartea zdruncinând-o cu fierbinți săruturi.

Și în inerție azvârlind obuze
și smulgându-i pietrei fulgerul din pântec,
beznei i-ar da flăcări, încleștării, buze
și tăcerii negre, goarne pentru cântec.

UMBRA DE FIER

Eu zac tolănit la picioarele mele,
ca iarba la poalele muntelui-nalt.
Călcăm, dintr-un pas, vămi de fontă și stele
și-acum nici pe brânci nu mai salt.

De jos, îmi văd umbra crescând mai temută
și-n timp ce-amorțesc parc-aud cum din trup
și sânge, și oase, și duh mi se mută
în umbra de fier și de mine se rup.

Pe lungi picioroange ea suie, stăpână,
cu trăsnete strânse în copci de oțel.
Sub tălpile ei trupu-mi moare pe-o rână,
visând paradisuri născute din el.

Și umbra mea are aripi ca heruvii
și brațele-i par două jerbe de foc.
Smulgând din țâțâni evuri, pietre și fluvii,
împinge și clatină piscuri din loc.

Un vâl de funingine ochii-mi astupă.
Prin gene o pierd, dar o simt tot mai sus
cum astrul mi-l sparge în pumni, ca pe-o cupă,
mari cioburi să-mi cadă pe putredu-apus.

Se-neacă zenitul – străveche triremă –
și umbra zidește în cer alt olimp.
În locul meu, fruntea-i gândește, supremă,
și umerii săi cară lespezi de timp.

Adorm la picioarele umbrei rebele
și-n somn sunt jivină cu labe și bot...
Sus, umbra de fier, peste nopțile mele,
sfărmă lumini și memorii, și tot.

PRAGUL DE PIATRĂ

Nu-mi cresc pe umeri nici speranțe,
nici carnea deznădejdi nu-mi rup.
Mai port un vis ca niște hanțe
ce mi s-au zdrențuit pe trup.

Azi stau pe treapta mea de piatră,
ca o statuie-nalt și drept,
s-ascult furtunile cum latră,
să-mi curgă soarele pe piept.

Dar cremenea e caldă încă
și-n vârful palpită ne-nterupt,
arzând în taina ei adâncă,
precum un sânge dedesubt.

Îi curge-n vinele de rocă
o vlagă grea de minereu
și vremea parcă n-o dislocă,
ci mi-o încrâncenă mereu...

De sus, de unde-mi urc statuia,
văd pârga șesului fecund
și până-n piatră simt cățuia
miresmei rodului rotund.

Nu pizmuiesc și nu mă doare
seninul bucuriei șes.
Din prag, între granit și soare,
sorb zarea marelui cules.

Îmi deschid brațele din noapte,
din stânca aprigei statui,
și, ca pe-un snop de grâne coapte,
cuprind la piept lumina lui.

MANUALE DE GEOGRAFIE

Am fi urcat cu ochii ere
pe Obi, Nil și Amazon...
Iubeam în Cuba și-n Azore,
puneam la pol un fanion.

Nicicând aici, mereu acolo,
spre-un cer din sud fosforescent,
cu Magellan și Marco Polo
ne dezlipeam de continent.

Plecam cu – Amerigo Vespucci
sau către Lhasa și Baikal.
Foi de trifoi cu semnul crucii
se răstigneau în manual.

Iar între Borneo și China,
ascunsă tainic printre foi,
o buclă blondă ca lumina
călătorea în vis cu noi...

De mult v-am strâns de sub pupitre,
cărți dragi și cârlionți bălai,
dar ne-ați lăsat în piept elitre
și-un zbor din lava-n Paraguay.

Nu știm de-ați ars în fundul sobii
ori v-am vândut la anticari,
dar când și când, pe Nil și Obi
plecăm cu inimi de școlari.

MOARTEA FILOSOFULUI

Înțeleptule, care-ai plecat din lume
încă mirosind a călimări,
frânt sub o boccea de întrebări,
prăfuit de tomuri și volume.

Înțeleptule, care-ai murit azi-noapte,
unde, din ce straniu pom culegi
tainele virgine și întregi
cu parfum zemos de fructe coapte?

Strângi mai multe-acum ori mai puține?
Birui sau te-nving eternități?
Ochii văd mai limpezi ce le-arăți
ori se-nchid ca niște cărți în tine?

Ți-a căzut azurul la picioare
să se gudure ca un dulău?
S-au deschis ferești și uși în hău
sau te-mpiedici numai de zăvoare?

Strașnica ta foame oare strânge
în flămânda palmă vreun răspuns?
Pasul tău pătruns în nepătruns
nu cumva se vrea din nou de sânge?

Nu cumva măruntele secunde
îți întind din urmă brațe moi?
Nu cumva te cheamă înapoi
și tu vrei, dar nu mai poți răspunde?

Ori ești liniștit și, rupt de ceasul
și de clipa care-n turn s-au stins,
poți citi senin în necuprins
ce-ți greșiră rigla și compasul?

PĂRERI DE RĂU

*„Nu câte-au fost îmi vin în minte, ci câte-ar fi
putut să fie...”* Octavian Goga

Lungi arătări pe catalige,
păreri de rău vin peste noi
și gheara lor ca de strigoi
în beregată ni se-nfige.

Ieri, singuri lepădam în ladă
frânturi de aripi și de zbor,
nebănuind că umbra lor
o să ne-nhațe ca pe-o pradă.

Ce mari sunt azi, când cresc postume!
Ieri, le zvârleam, c-un gest neghiob,
aici un petec, colo-un ciob,
și-acuma vin să ne sugrume...

Dar și mai crunt de beregată
părerile de rău ne prind,
nu pentru ce-am zdrobit, zâmbind,
ci pentru ce n-a fost vreodată.

Sub dragi nimicuri uriașe
stăm gătuiți de mâini de fier,
dar ne-mplinirile de ieri
par încă și mai ucigașe.

Vechi umbre azi se fac torente,
vechi jinduri joagăre azi sunt...
Ce-a fost cândva un hârb mărunț
se umflă-n nopți incandescente.

Ne perpelim – țipari pe plite –
fripiți de fierbinți căințe toți
sau zvârcoliți ca niște hoți
în ștreangul celor ne-mplinite.

PONT-EUXIN

De mii de ani tu parcă dormi în mine,
Deși îmi arzi sub ochi întâiași dată,
Țărm nou, țărm vechi, cu tresăriri virgine,
Cu taine dintr-o lume scufundată.

O, țărm, unde mă tulbur de vedenii,
Și unde freamăt ca o rugăciune,
Îți port misteru-n sânge de milenii,
Ca umbra lunii scrisă pe genune.

De câte veacuri îți cunosc popasul,
Că-n vis mi-aprinzi părelnice icoane,
De te mășor cu era, nu cu pasul,
prin negurile mele subterane.

Mi-a mai sunat în somn această mare?
Și tu, țărm trist, foșneai și mai-nainte,
În mine, cel din bezne seculare,
De ce trupul nu-și aduce-aminte?

Sau, poate, alt om plânse pe faleze,
În alt mileniu, sub aceleași stele,
Iar fruntea lui se scoală să viseze
în veacul meu și-n visul frunții mele...

În pașii mei de astăzi poate altul
Din evul său în evul meu se-ntoarnă,
Cum într-un val ce-și spulberă cobaltul
Alt val, întors din larguri, se răstoarnă...

Cum, vreun străbun sub chipul meu învie?
Ori tot eu, cel apus în vechi destine,
Din moartea mea mă-ntorc și din vecie,
Cu nou destin, cu cântec nou, la tine?

Nu știu, dar simt pe roca ta marină,
Vechi țarm uitat și regăsit prin eră,
Cum secolii de umeri se-anină
Ca niște alge prinse de-o galeră...

Urcând solemne scări marmoreene,
Își sună marea larga ei foșnire.
Îngenuncheat sub astre dobrogene,
Sunt numai taină și nemărginire.

1949

DIN CÂND ÎN CÂND

Din când în când, îmi frige-un jărăgai
adâncul cărnii mele-nveninate.

Aș tot urca, târâș, pe brânci, pe coate,
bolovănișu-ntoarcerii în rai.

Poate-am uitat, de mult, acolo, sus,
crâmpoie verzi din aripile mele,
de mi se face crâncen dor de stele
și m-aș tot duce aprig drum nedus.

Poate-am lăsat, de mult, acolo-n cer
cenușa feței mele de-altădată,
poate că însăși vocea mea uitată
în nopți fierbinți mă caută din cer...

Ca de-o mireasmă stranie mă-mbăt
de glasul meu rămas în alte ere
și prind, o clipă, strașnică putere
să urc, pieptiș, în ceruri, îndărăt.

O clipă sui și iar, căzând, mă fac
rostogolire moale și afundă...
a fulgerat urcușul o secundă,
și carnea mea mă surpă iar în veac.

Atât de dulce-am învățat să cad
și-atât de greu și rar mă-ntorc în sfere,
că-n ceruri rădăcina mea mă cere,
dar rodul meu întreg se coace-n iad.

PROMETEU

Legat de piatră, Chinul sfânt gemea.

Deasupra lui, ardeziile-amare
oftau și ele și scrâșneau din dinți.

Sub el, la mii de picioare
de vaietul cărnii fierbinți,
lumea lucea ca o mare
de uri și dorinți.

Marele plâns pironit
trecea în silex, intra în granit,
scobea ca o lungă dogoare
asprele lor mădulare.

Din zările toate
păsări de smoală
dădeau năvală
cârduri spurcate.
Veneau grămadă,
cu pliscuri lihnite de pradă,
cu gheare setoase
de hoit aburind de pe oase,
momite de calda bătaie
din vii măruntaie,
flămânde de sângele răni,
negre jigăanii...

Carnea urla, sus, pe blocuri,
greu ferecată,
și se-mpărțea bucată cu bucată
cumplitelor ciocuri.

Gheara rupea,
pliscul rupea,
și gresia se zvârcolea și ea,
gemea...

Dar sus, peste piscul osândeii,
negrele păsări de pradă
se făceau de zăpadă.

Că-ndată ce pliscul mușca
și gheara rupea, hrăpăreață,
o zdreanță de viață,
pajura rea și haină
se schimba în lumină.

Hidosul ei țipăt
se făcea aur tânăr și sclipăt
și cântecul își risipea în cer
mărgenele din greu-i colier.

În lanțuri striga osânditul...
Se-nchinău piscul, granitul
și cremenea șoptea în rugăciune:
minune, minune!

Sub el, la mii de picioare,
lumea fierbea ca o mare.
Și dacă privea către piscul grozav
vedea numai zboruri de soare,
strângea numai cântec suav.

Ea n-auzea vaietul groaznic,
urletul cruntei osânde,
nu vedea crâncenul praznic
al negrelor pliscuri flămânde,
nici măruntaiele rupte
pe gresii abrupte,
nici veșnica rană
dându-se hrană
pentru schimbarea-n lumină.

Zărea numai slava virgină,
triumfătoare
de cântec și bulgări de soare.

Și pajuri ciuguleau înainte,
și zgura lor se făcea
argint și cristal, și cuvinte.

Iar osânditul se tot dăruia
în zdrențe de viață fierbinte,
trecând în azur, cu încetul...

Era poetul.

PHOENIX

Iar te-agăți cu gheara de-o speranță,
lutule al meu înveninat...
E de-ajuns să fâlfâie o zdreanță,
că de-un petic iar te-ai aninat.

Câte turnuri nu s-au spart în tine,
dar sub praful lor nu te-ncovoi;
iei mereu mistria din ruine
și din scrum zidești pe schele noi.

Cât prăpăd, dar câte noi semințe...
Câți ereți cu zborul împușcat,
dar ce mare foame de credințe,
desfrânată, de nevindecat.

Nici n-a prins o rană să se zvânte,
că iar frige pofta de-a lupta.
Arzi să bei alt cer din aripi frânte
și alt zbor din prăbușirea ta.

Lut al meu, molozul, praful, scama
nu-ți scârbesc nici frângerii, nici căderi.
În adânc te zgâlțâie doar teama
că-ai putea cumva să nu mai speri,

că-ai putea să nu mai crești noi pene
din tăciuni, din așchii, din frânturi
și că smârcu-n putreda lui lene
nici văzduh, nici aștri să nu furi...

Numai spaima asta te re-nvie
și-ți dă brânci prin hârburi să răzbați
și cu-o dezământată lăcomie
zdrențele nădejdi să le-nhați.

LAUDĂ SUFERINȚEI

Suferință, spune
cum să mi te cânt?
Ți-e urcușul sfânt
ca o rugăciune...

Lauda-i săracă,
imnul prea plăpând...
Vârful tău arzând
cerul ți-l îmbracă.
Mi-e prea aspru graiul,
versu-i de asfalt...
Piscul tău înalt
îl sfințește Raiul.

Dincolo de-amiază
și de-amurgul sur,
doar omătul pur
larg te luminează.
Jos rămân jugaștrii,
târâtorii jnepi...
Unde tu începi
șoimii sunt albaștri.

Culmile alpine
ți le urc pe brânci,
printre colți de stânci
las pașii din mine.

Tânăra zăpadă,
alb și sfânt Negoii,
vechiul sterp noroi
lasă-mi-l să cadă...
Vreau pe creastă pură
limpezit să fiu:
bulgăr străveziu
desfăcut de zgură.

Sus, aștept sărutul
fragedului cer.
Nici un conifer
nu-mi umbrește lutul.
Mlaștini, humă, zdrențe
lepădai prin văi...
Pe nămeții tăi
capăt transparențe.

Prin toată făptura
văd ca printr-un geam.
Raiul ca un ram
tămâindu-mi gura.
Piscul tău tresaltă,
suferința mea,
cerul tău îmi vrea
rana mea înaltă.

Aurora-ți vastă
mă cuprinde-n jar,
ard ca un ghețar
sus, pe marea creastă...

Singur întru toate,
tragic împărat,
intru-nsângerat
în Eternitate.

CAVALCADĂ

In tunet lung de mare trapăt,
pe-armăsari de-aramă grea,
gonind să-nvingă pân'la capăt,
înalți, cu pumnul pe prăsea,
atâția trec și rād că șchioapăt
în urma lor, pe gloaba mea,
în urma lor, pe gloaba mea.

Galopul lor înghite poște,
potcoava sparge cremenea
ori scoală smârcul să mă-mproaște
cu smoala-i putredă și rea,
că m-au lăsat cu zeci de poște
în urma lor, pe gloaba mea,
în urma lor, pe gloaba mea.

Nu-i poticnește-n drum nici sete,
nici răni nu-și spală la cișmea,
nici munții nu le stau perete...
Eu cad în fiecă vâlcea,
las zdrențe-n fiecă scaiete,
julit, mă urc pe gloaba mea
și plec, din nou, pe gloaba mea.

Dar cum fug cetele buimace
spre nicăieri, spre nimenea,
se-nfundă goana în băltoace
și pică unul, frânt din șa...
Pe lângă șanțu-n care zace,
eu trec la pas, pe gloaba mea,
în urma lor, pe gloaba mea.

Apoi, pe rând încep să cadă,
le sună zaua-a tinichea...

Eu n-am nici zale, n-am nici spadă,
dar cred într-un crâmpei de stea,
și-n timp ce corbii vin să-i roadă,
leg altă rană c-o basma
și trec încet pe gloaba mea,

'naintea lor, pe gloaba mea.

RUGINA

Am lepădat armura, să nu-mi fie
rușine că o port și-n noul veac,
să-mi zacă sub rugină-n panoplie,
așa cum numai hâburile zac.

Feritu-m-a, în alte vremi, de săbii,
de sulite grozave și săgeți.
Sperietoare, astăzi, pentru vrăbii,
mi-o spânzur, uncori, printre scaieți.

În locul ei am fruntea drept armură,
iai sufletul mi-e spadă-nfiptă-n cer.
Le-aș vrea pe-o nicovală și mai pură
bătute-ntr-un albastru-atelier.

Cutreier mari păduri cu diamante,
încălecat pe-un roib de aprig duh.
Râzând de fierul lănciilor boante,
pe aripi spintec neguri și văzduh.

Și de-mi bat joc de chivăra mea spartă,
pe cap cununi de astre-mi pun acum.
Nu paloș cingătoarea încă-mi poartă,
ci chei de flăcări pentru uși de fum.

Cu tâmpla ca o platoșă de aur
să-nving mă strădui spațiu orb și timp,
dar nu mă apără de-un corn de taur
și talpa nu-mi păzește când mi-o-nghimp.

Cu sufletul meu, spadă sclipitoare,
minunile și tainele despice,
bicisnic însă e sub tot ce-l doare
și-l frânge orice fir de borangic.

Cămașa mea de-aramă primitivă
o uit, din perimetrul unui cerc.
Mi-s apele și munții împotriva,
eu, sus, pe harfe pasul mi-l încerc.

Înfășurat în mantie de raze
sau îmbrăcat în zale de scânteii,
mă-nsângeră neliniști, voci și fraze,
și, roi de viespi, mă otrăvesc idei.

Cumplită sete cu nimic nu-mi măsuri,
că nu mi-o potolesc la nici un jgheab,
ci poticnit în putrede mătăsurii
mi se destramă straiul mult prea slab.

Prin coiful de azur mă-mpung tăunii,
când lupii vin, nu-i văd cu ochii-mi sterpi.
Nevolnic, eu, biruitorul lunii,
mă tem de umbre, mă-nspăimânt de șerpi.

Mi-aș scoate de sub ceața epidermii
armura verde, scutul cu blazon...
De ce le-a ros rugină, de ce viermii
mi-au zdrențuit ascunsul gonfalon?

9 iunie 1970

VÂNĂTOARE

Pândii cu arcul timpul, în pădure.
Avea și coarne, și zvâcniri de cerb,
luând când pasul apelor ușure,
când moliciunea leneșelor ierbi.

Mi-am asmuțit ogarii pentru a-l prinde,
prin stejăriș ori după câte-un ciot.
Rar, lângă tău stătea să se oglinde,
în rouă scufundându-și lungul bot.

Se-nverșunase haita să-l răstoarne,
schelălăiau toți câinii ca nebuni.
Însângerați și sfâșiați de coarne,
cădeau ogarii mei prin văgăuni.

Nevolnic arc, bicisnică săgeată,
nicicum nu nimerea în țintă drept,
ci se-ntorcea, vuind, și-n beregată
părea că mă străpunge sau în piept.

Mi-am risipit săgețile, iar câinii
zăceau pe labe-n urmă mult rămași.
Îmi tremura cuțitu-n febra mâinii
și-mi tremurau și istoviții pași.

Deodată, într-o peșteră din stâncă
se-ascunse umbra cerbului meu pur.
L-adulmecam ca pe-o nălucă, încă
vrând steaua de pe frunte să i-o fur.

Nopti lungi am bâjbâit sub recea boltă,
în geruri mari de cremene și veac...
Și-am izbucnit în lacrimi de revoltă,
simțind că-n stei de piatră mă prefac.

ZIUA-N ORAȘ PĂDURILE

Si, dezbrăcându-și făpturile
de zdrențele smulse de ploi,
ziua-n oraș vin pădurile
cu sâinii și umerii goi.

Cine le spuse: despoaie-te,
sălbatic stejar, brad trufaș?
Ziua pădurile-s vaiete
și muntele geme-n oraș.

Mușcă, rup strașnic rândelele
din crâncenii arbori răpuși...
Nu se mai leagănă stelele
în scaune, praguri și uși.

Dar noaptea cântă odăile,
foșnesc imnuri verzi de copac,
frunze-și aprind vâlvătăile
și ușile muguri se fac.

Scorburi în inima pragului
ascund vietăți de mărgean,
fâlfâie sufletul fagului
și fug brazii-nalți prin tavan.

Mierlele zboară, măiestrele;
prin scaune ramuri răsar,
tremură toate ferestrele
și urcă pe scări de cleștar.

CIRCUIT

De întrebările fecunde,
de dulcele, grozavul rug,
ascunde-m-aș, nu m-aș ascunde,
fugire-aș și n-aș vrea să fug.

Veninul tainelor l-aș stoarce,
aș vrea să-l sec și să nu-l sec...
Întoarce-m-aș, nu m-aș întoarce,
plecare-aș și n-aș vrea să plec.

Vreau veșnicii să mă răzbune,
când moartea-mi dă mereu ocol.
M-ascund în clipă, de genune,
de groaza clipei fug în gol.

De umbre și năluci mă lapăd,
să caut tristul lor condur,
și mușc, cu foame, de la capăt,
din flăcări negre și azur!

DOR

La Tismana-ntr-o grădină,
sub un zarzăr la Horez,
mi-a prins dorul rădăcină,
frunze limpezi de lumină,
peste el să lăcrimez.

Mult aș vrea să-l iau cu mine
și să-l port în lume fulg...
Rădăcinile-l țin bine,
tari și grele, și haine,
când mă strădui să mi-l smulg.

Mult aș vrea să-l duc în tindă
și să-l culc pe perna mea.
Ramurile-i trec de grindă,
să se-atingă, să se-aprindă
sus, de cea mai-naltă stea.

cât mă zbat și-ncerc întruna,
nu-l pot rupe din pământ.
Nu mi-l frânge nici furtuna,
ardă-l soare, bată-l luna,
auri-l-ar cerul sfânt.

Numai frunzele suspină,
când în preajmă-ngenunchez
dar el arde pe tulpină,
la Tismana-ntr-o grădină,
sub un zarzăr la Horez.

DORUL MEU CU TUNET MARE

Dorul meu cu tunet mare
se cuvine pus în fiare,
prins cu lanțuri și cu funii
sus, pe stâncile furtunii.

Cine-o clipă mi-l sloboade
vrea pământu-ntreg să-l prade.
Cine-o clipă mi-l dezleagă
vrea să ardă lumea-ntreagă.

NUFERI

Noi stăm cu ochii duși pe unde,
pe liniști fără de răspuns,
pe nuferi cu-ntrebări rotunde
de necuprins, de nepătruns.

Ce-i mai frumos și cast în baltă
se-naltă din nămol, din fund,
și-n leneșe candori tresaltă
pe taine care nu răspund.

Ce lacrimi ard la suprafață
cu rădăcinile-n noroi?
Ce vieți plâng dincolo de viață,
cu ochi de dincolo de noi?

Sau, poate, zac în fund morminte
și iazul candelă-a aprins,
să stea de veghe tainei sfinte
de nepătruns, de necuprins...

Privim și tu, și eu în ape
tăcuți, obraz lângă obraz,
și-un cer din iaz în noi încape
și-un plâns din noi încape-n iaz.

ZICEAM

Ziceam: Dați-mi dalta, barosul,
să-mi taie cătușele, fierul,
flămândul din mine, setosul,
să-ncalece noaptea și cerul.

Strigam: Dărâmați-mi pereții
și spargeți-mi poartă și vreme,
să pipăi, să văd miezul ceții,
s-aud pașii Umbrei supreme...

Și lanțul plesnește pe glezne
și tunet e zidu-n cădere.
Se sfâșie pietre și bezne,
în crâncena lor despuiere.

Și toate sunt crude și goale,
și Taina de foc își descheie
mătasea ei grea din paftale,
precum un trup alb de femeie.

Ci doare, cumplit, pipăitul,
îmi sângeră văzul sub geană
și-auzul și-nvârte cuțitul
în cugetul meu, ca-ntr-o rană.

Lumina e bici, vijelie
de flăcări, pădure de ace,
și gândul, ce șoim vrea să fie,
se-ntoarce, biet pui, în găoace.

Și ochii, treziți să pătrundă
tărâmurii ce n-au mărginire,
ca fripți se grăbesc să se-ascundă,
fugind înapoi în orbire.

Mă-neacă, mă arde oceanul
minunii, ca plumbu-n cuptoare,
și zic: Dați-mi iarăși ciocanul,
să-mi bat lanțuri noi la picioare.

Și strig: Am privirile arse,
răpuse cad jos ca ereții.
Zidiți-mi aripile-ntoarse
și-mi puneți la loc toți pereții.

22 iulie 1970

PUTERNICE SUNTEȚI

Puternice sunteți, pădurilor,
zmeoaicelor, răsuciturilor.

Puternice sunteți, torentelor,
zbârlitelor, incandescentelor.

Puternici sunteți voi, munților,
ne-nduplecaților, crunților.

Vă-ncărcați cu vântoasele,
le frângeți furtunilor oasele;
dar n-auziți cum, la pândă,
moartea scâncește, flămândă.
N-o vedeți cum se gudură,
n-o bănuți cum se bucură,
când asprele coame vă scutură.

Puternice sunteți, puhoaielor,
pădurilor negre, vâlvoaielor,
în voi nu frige, crâncenă stemă,
clipa supremă.

Puternică ești, stâncă cu zimți,
lunecă moartea, n-o simți...

Ci eu sunt mai puternic ca voi,
pădurilor, apelor, munților goi.
Învârtoșesc glasul: îmi răspund zările.
Lungesc un braț: ajunge în cer.
Implânt privirea: străpunge infinitul
și pururea treaz
simt moartea că-mi suflă-n obraz.

O pipăi, o știu
în glasul meu viu,
în frunze, în trepte, în muguri,
în glorii de-azur sau pe ruguri,
în cântecul meu fără țarm,
în câte le cresc sau le sfârm...

Puternice sunteți, cumetrelor,
pădurilor, apelor, pietrelor.

Dar eu, mai puternic ca munții,
port moartea sub cremenea frunții.

Mai viu ca vâltorile,
știu noaptea, dar cânt aurorile,
mai tare ca trunchiul de carpen
calc moartea în drum ca pe-un șarpe,
o simt, zvârcolită, sub tălpile-mi grele,
dar urc până-n stele.

Cu tâmpla culcată pe ele,
ca pe sânii iubitei,
cu brațul proptit pe secolul meu
ca pe-un dur minereu,
merg înainte mereu.

Mereu înainte,
fără-a privi înapoi la morminte,
mereu înainte,
viteaz și fierbinte.

CREANGA DE AUR

De mult nu-mi stă frunză pe lemnele seci.
Demult suciturile mele uscate
scot gheare din noduri și gheare din cioate,
cerșind parcă milă cotitei poteci.

De mult spânzur umbre, de mult sun a vreasc...
Dar, uneori, noaptea, când vântul se roagă,
când luna îmi mișcă năluca oloagă
și-n crengi deznădejdea spre ceruri mi-o casc,

sub coajă aud tresăriri ce mă dor
și-o lacrimă caldă mă frige-n tulpină,
urcând ciuntiturilor strâmbe lumină,
și-n vechi putregaiuri cutremur ușor.

Atunci luna pune adânci moliciuni
și vântu-ngenunche-n trifoi și-n țintaur.
Din mine atunci crește-o creangă de aur,
arzând printre boante și reci uscăciuni.

O creangă de aur se-aprinde, târziu,
la ceasul când pașii nu-ncearcă să treacă,
și creanga deasupra potecii se pleacă,
la ceasul când ochii n-o cer și n-o știu.

Crâmpeie de fulgere mugurii par
și fiecă frunză o flacără pare
și creanga de foc, zbuciumată chemare,
zbârlită podoabă pe trunchiul amar.

Și-n noapte zvâcnind din copacul meu sec,
zadarnic așteaptă, zadarnic străluce,
la ceasul când pofte cărarea n-aduce,
la ceasul când pașii nu știu și nă trec...

În zori, luna fuge pe vântul vâlvoi
și creanga de aur, vremelnice aprinsă,
de pași neștiută, de ochi necuprinsă,
se trage, c-un geamăt, în trunchi, înapoi.

Și iar nu-mi stă frunza pe lemnele seci
și iar suciturile mele uscate
scot gheare din noduri și gheare din cioate,
cerșind parcă milă cotitei poteci.

Și pașii trec ziua și ochii socot:
—ar fi să tăiem uscăciunea schiloadă...
Iar eu sun a vreasc și nu-i nimeni să vadă
ce stranie creangă îmi crește din ciot.

ȚAPUL SĂLBATIC

L-am întâlnit în râpa de sub cruce,
zbârlit de pândă, cu pădurea-n nări.
Era frumos ca piscul când străluce
și tânăr cum e vântul beat de zări.

Când fremăta, din creștet, ca gorunii,
când împietrea ca ȣancul de granit.
Punând sfințenie sălbăticiunii
soarele-i sta-ntre coarne poticnit.

Sub gresii aspre, ochii lui, o clipă,
s-au dușmănit fierbinți cu ochii mei,
în vârfuri de cuțite care ȣipă
și-n crâncene amnare cu scânteii.

Opriți în loc, o clipă, față-n față,
ne-am fulgerat, năpraznici și vrăjmași.
Îl căutasem parcă de o viață
și-acum ȣașnea din flacări la doi pași.

Ca prins în rădăcini, cu pumnii ȣepeni,
n-am tras nici plumbi, nici n-am sucit jungher.
Pe repezișul cremenii cu jnepeni
jivina mea s-a năpustit în cer.

Zadarnic pipăiam, apoi, zănatic,
și ȣeava rece și-nghețat tăiș
peste năluca ȣapului sălbatic
se-ntunecau și rai, și povârniș...

De-atunci îl caut – de un veac? de câte? –
stârnit și fript să dibui urme noi.
Din creastă pietre cad să mă-ntărate,
în colții lor mă tai și mă jupoi.

Târât prin ȣancuri, sfâșiat ca-n cuie
sânger, blestem și turb de pofta lui.
Mi se năzare-n fundul râpii – nu e,
il văd pe culme, – nici acolo nu-i...

Împușc, să-mi treacă ciuda, vulpi betege,
câte-un cocoș bătrân sau câte-un lup,
ci mâna ce-i ucide nu-i culege,
numai minunea lui îmi arde-n trup.

Nu sudui c-am să-l caut înc-o viață
și nu de trudă ochii fripți mă dor,
dar că am stat, o clipă, față-n față
și n-am știut atunci să mi-l dobor.

CIMITIRUL ORAȘULUI

Sâmbăta, vin câteva babe
punând lumini, plivind urzici.
Lespezi domestice pe labe
pasc timpul năpădit de-aici.

Ce simetrii pe-alei egale,
ce geometrie de scaieți
și ce dreptunghiuri vegetale
peste zarafi, peste poeți.

Bunicii tac sub iarba goală,
lângă nepoți pe care, ieri,
i-au dus de mână-ncet la școală
ori i-au culcat în mângâieri.

Ici-colo, poate dorm săruturi
ce nu s-au dăruit nicicum
și mâini ce-au fâlfâit saluturi
și ochi ce n-au zâmbit pe drum.

Spre seară, trec cu gesturi lente
arhangheli învoiți din cer,
mirați că-și văd pe monumente
un chip de marmură sever.

Și zilnic intră altă cruce
și alt bunic purtat la pas,
el plâns de noi că-n lut se duce,
noi plânși de el că am rămas.

ADU-MI MÂRȚOAGA DIN GRAJD

Adu-mi mârțoaga din grajd, veche slugă.
Țesală-i, țesală-i părul ei rar,
și, roasă de-o vezi de răpciugă,
pune-i sub bot o căldare cu jar.

Să ronțăie-azur, nu ovăz din desagă:
poate-i mijesc noi aripi cerești,
poate s-o face alt roib din mârțoagă,
superb armăsar ca-n povești.

Pe el, cavalcada grozavă
să-mi fâlfâie-al mantiei fald;
o perie-n vânt și să-mi crească dumbravă,
credințe cu crengi de smarald.

Și piepteni de-arunc de pe cal, să-mi răsară
speranțe ca munții înfiți în abis;
de lepăd o cărjă ușoară,
o punte de flăcări să-mi stea peste vis.

Iar dacă n-o fi să-i fulgere-n coamă
soarele viu și văzduhul pe șa,
nici să nu-mi urce-ndărăt munți de-aramă
și-n față podețul cu-un capăt pe-o stea,

argate, dă-mi iar înapoi neagra gloabă,
umple-i și ieslea cu spini din belșug,
și foc dându-i grajdului șubred în grabă,
din iesle și cal fă-mi un rug.

Călimănești, septembrie 1969

ATÂTA ȘTIU

Nălucile, adesea, -nhățându-mă de gât,
prin mărăcini sălbatici și pietre m-au târât.
Mi-am jupuit genunchii, mi-am sfâșiat veșminte...
Atâta știu să facă aducerile-aminte.

Iubirile albastre m-au cățărat pe stânci,
m-au ars pe rug de stele și-n noapte mi-au dat brânci,
împrăștiindu-mi scrumul înmiresmat de astre...
Atâta știu să facă superbe dezastre.

Căințele, și ele, pândind la cotituri,
cu lupii și mistreții m-au dus în mari păduri,
să mormăi și să urlu prin scorburi și bârloage...
Atâta știu să facă muștrările oloage.

1968

TRIPTIC MOLIERESC

MONSIEUR JOURDAIN

Vreau nobile veșminte. Chemați-mi croitorii
Să-mi coasă la costumul de mare șambelan
Pe-o mânăcă un munte, pe alta un ocean
Și pe albaștrii umeri, în zbor înalt, cocorii.

Din veșnica-ntrebare să-mi facă o eșarfă
Și de găsesc răspunsuri în vastu-atelier
Din ele să-mi croiască mătasea la rever,
Ca să-mi vibreze haina de gală ca o harfă.

Învețe-mă și limba Luminăției sale;
Buni dascăli să-mi arate cum trebuie să rup
Vechi zdrențe de pe vorbe, cioplindu-le alt trup,
Pentru-a umbla solemne ori strălucind în zale.

Iar altele respire, ca îngerii, prin piele,
Subțire ca zefirul, ca sunetul de crin,
Să nu știi dacă foșnet, mireasmă, umbră vin
Din carnea lor virgină sau fulguie din stele.

Poftiți-mi și maestrul expert în reverențe...
Voi încerca noi dansuri pe vârfuri de păduri,
Schițându-mi menuetul, în gravii mei conduri,
Pe îndoieli, dar pura gavotă, pe esențe.

Cadența elegantă așa o să mă-nvețe
Să joc de pe neliniști pe certitudini mari,
În ochi cu două lacrimi ca doi luceferi clari
Și doar în colțul gurii c-un zâmbet de noblețe...

13 iunie 1971

HARPAGON

De lotri cu topoare, de târfe cu ocheade
Ori pezevenghi cu pizma la brâu ca un cuțit,
Feritu-mi-am comoara-ngropând-o-n asfințit
Și-am auzit pământul deasupra ei cum cade.

Strai jerpelit de stele, așa mi-era veșmântul,
Din turta dulce-a lunii ciupeam sărac ospăț,
Dar crâncena iubire, superbul meu dezmăț,
Sta-n sipetul pe care l-acoperea pământul.

Și dacă eu, zgârcitul, purtam soioase hanțe,
Acolo-n fundul tainei, în ascunzișul cald,
Dormeau argint și aur, safir lângă smarald:
Încredere, candoare, mari zboruri și speranțe.

Doar în puterea nopții, ca un strigoi lunatic
Îmi dezmiardam secretul cu-nfrigurate mâini:
Tâlhari, turbate curve, am patruzeci de câini
Comoara să-mi păzească în raiul ei sălbatic...

Și nu veniră hoții prin cețuri, nici prin bezne,
Nici cu securi grozave, junghere sau măciuci
Se furișară anii, încet, pe sub uluci,
Și se-afundară-n groapa comorii pân'la glezne.

Apoi până la umeri, pe urmă pân'la stele,
Să nu mai aflu sipet în colțul ros de ploi,
Ci pulbere, mocirlă, rugină și noroi,
Spărturi de pietre scumpe și negre tinichele.

23 iunie 1971

TARTUFFE

Pipăi legănarea cupei luminate
Unde-și arde smirna crinul diafan.
Mâna mea șoptește: Câtă puritate!
Glasul meu răspunde: Simplu bolovan.

Ochii mei încearcă verdea înălțime,
Să-i răpească tainei lacăte și chei.
Murmură privirea: Câtă limpezime!
Fruntea zice: Piatră. Peșteră de stei.

Din azur în mine cad ciudate strune,
Parc-ar fi lăută lanțul greu din trup –
Cântecul luminii e (urechea spune),
Tâmpla râde: Stepă. Urlete de lup.

Țărm uitat, spin dulce, tulbure ispită,
Mă-nfioară boare de-aștri neculeși.
E parfum de aur – nările palpită –
Limba scuipă: Duhnet de mormânt și leș.

Mâna, – auzul, ochii, nările, zadarnic
Pipăie, ascultă, văd, arome sorb...
Frâng aripi sub talpă și, zâmbind fățarnic,
Vierme-i spun miresmei și zăpezii corb...

Port sutană groasă, în urechi bag ceară,
Leg, pe chip, o cârpă neagră când mă scol,
Ochii nu mi-i ardă soarele de-afară,
Carnea nu mi-o frigă Adevărul gol...

20 iunie 1971

SOLDAȚII LUI BONAPARTE

A, colo, la Acropole,* departe,
unde nu se mai vede mormânt
și cerul întinde stindarde
și pomii par trâmbițe-n vânt,
soldații lui Bonaparte
tresar în pământ:

Hei, grenadierilor cu puștile-n stele
și cu azur pe ledunci,
caporalilor sfârtecați de ghiulele,
gorniștilor orbi, toboșarilor ciungi,

ce mugete crunte frământă câmpia?
Ce tunet grozav de oțel?
Poate la pod s-a-ncins iar bătălia
și Bonaparte ne cheamă la el...

O clipă, momiți de cumplitele larme,
schilozii din lut s-ar găti de război:
Ah, grenadierilor, nu-i zangăt de arme,
expresul de cinci a trecut peste noi.

Adânc, de sub pietre, din moarte,
din pulberea lor fără veac,
soldații lui Bonaparte
ascultă, oftează și tac.

Acolo, sub piramide, departe,
unde nu se mai știe mormânt
și cerul atârnă greu de brocarte
în apele Nilului sfânt,
soldații lui Bonaparte
se răsucesc în pământ:

Necesitate de ritm sau involuntară eroare de memorie: în realitate trebuie să fie vorba de Arcole, localitatea unde, între 15 – 17 noiembrie 1796, Bonaparte a obținut o strălucită victorie. (n.red.)

Hei, grenadierilor, cu chivere-n stele
și cu văzduh pe ledunci,
caporalilor schilodiți de ghiulele,
gorniștilor orbi, toboșarilor ciungi,

cutremure mișcă nisipuri toride
și trăsnete scoală deșertul de foc.
Lupta re-ncepe la piramide
și Bonaparte ne cheamă la loc...

O clipă, schilozii cu brațele rupte
s-ar ridica de sub dunele moi:
Ah, grenadierilor, nu-i vuiet de lupte,
domnii-arheologi sapă sus, peste noi.

Adânc, de sub dune, din moarte,
din pulberea lor fără veac,
soldații lui Bonaparte
ascultă, oftează și tac.

Acolo, la Iena, departe,
unde nu se mai află mormânt
și cerul inele împarte
și viața-i mireasmă și cânt,
soldații lui Bonaparte
se zvârcolesc în pământ:

Hei, grenadierilor cu ranite-n stele
și veșnicii pe ledunci,
caporalilor retezați de ghiulele,
gorniștilor orbi, toboșarilor ciungi,

uruie gloria sus pe chesoane
și tună deasupra-ne crâncene roți.
Bubuie tunuri și fierb uragane
și Împăratul ne cheamă pe toți...

O clipă, schilozii din lut, sfârtecații,
se zbat să alerge la lupte-napoi:
ah, grenadierilor, nu se bat împărații,
tribunele-aclamă un match peste noi.

Adânc, de sub iarbă, din moarte,
din pulberea lor fără veac,
soldații lui Bonaparte
ascultă, oftează și tac.

POSTFAȚĂ

Poate că titlul acestei culegeri este întrucâtva înșelător, deoarece cele trei culegeri din urmă ale poetului, așa cum singur le pregătise pentru tipar – însă nu într-o formă definitivă, – ocupă un arc de timp de aproape șapte ani, cu excepția unor poeme încă și mai vechi, ce și-au aflat locul în vreunul din respectivele cicluri.

Șapte ani însumează o durată biblică, desigur, dar și o perioadă de viață foarte caracterizată, mai cu seamă când încheie o existență. Și, esențial, când această încheiere este întrevăzută de artist, ba chiar cuprinsă în meditația sa lirică, între polii acceptării și ai revoltei. Vitalist, ca structură, poetul și-a pus în față, adesea, oglinda morții, încă din operele de tinerețe și, cu necesitate, apoi, în cele de maturitate, când cumplite împrejurări l-au silit să o facă. Dar, pe atunci, extincția era doar un accident, fie el și provocat. La senectute, moartea devine un creditor lipsit de răbdare...

Dramatismul – și poate mai potrivit ar fi termenul de tragism – vieții lui Radu Gyr, anii îndelungați de reclusiune cu permanenta amenințare a exterminării, ni se revelează în halucinantele sale poeme și balade de temniță, de front, cu dimensiunile imediate ale terorii, omeneste simțite și înfruntate. Dar și în perspectiva de bilanț, testamentară, din perioada de după revenirea acasă, termenul de eliberare având a fi folosit cu restricțiile de rigoare. Eroii de epopee vizitează infernul și revin pe pământ – dar numai o dată. Ulise se reîntoarce în Ithaca după un noian de timp, însă de acolo nu va mai fi smuls. Unui poet i se întâmplă totuși să-și afle Ithaca și s-o piardă în mai multe rânduri, adică să trăiască mai multe vieți, fără ca între timp să se reîncarneze. Și, revăzându-și existența, și fabuloasă și frustrată în același timp, să-i găsească firul de continuitate numai prin

poezie. În *Vioara din pod*, bardul va evoca oameni și locuri ale tinereții, în *Cuprindere*, de asemenea, dar va și recupera mitul, legenda cotidiană, mirajul, ceea ce s-ar fi putut întâmpla și nu s-a petrecut, în *Pragul de piatră*, visul va deveni predominant, cu evadările sale în timp și spațiu, compensative, dacă nu mântuitoare.

Lirică de constatare, de consemnare până la un punct, de supunere în fața Timpului imanent, de joc al oglinzilor, până acolo, încât bunicul cel dus este însuși poetul și, în parte, fiecare personaj rechemat din moarte, precum lăutarul („În colț, pe harfa lui de raze/ păianjenul a pus un punct/ plecării fără flori și fraze/ a lăutarului defunct.”) anonim. Iar o vioară are în pod chiar copilăria bardului! Încorporarea personajelor, de altminteri, luarea în posesie a unor locuri și priveliști, act poetic tipic în majestatea gestului romantic, ni-l arată pe Radu Gyr revenit la uneltele sale dintâi, la corporalitatea sa lirică inițială. Numai că la capătul vremii și, ca să spunem așa, după bătălie. Între poemele de front ale lui Radu Gyr, baladele din temniță și creația sa „târzie”, epoci s-au scurs, transformându-l pe poet în supraviețuitor și cronicar, în judecător și împlicinat la propriul tribunal, iar în unele cazuri, în ultimul martor, în cel din urmă soldat. Ba chiar în fantoma soldatului, sub succesivele straturi ale istoriei.

De unde concluzia că, în esență, materia acestei lirici terminale nu este mai puțin tragică decât aceea a străbaterii infernului, în ciuda fervorii regăsirii celor dragi, a grădinilor, a pădurii, a libertății de a călca pe iarbă și a putea trece pe stradă spre a cumpăra nestingherit țigări, ziare. În răstimp, o viață a fost irosită, omul a fost chinuit, lumea sa a murit și memoria acesteia se spulberă sub ochii martorului, redat sieși sub aspre condiții. Prometeu cândva purtător de cerești aripi, poetul se va zgrăvi sub derizoriile trăsături ale sperietorii de ciori, patetic înțepenit în poziția crucificării. Domesticitatea, miraculos salvată, integritatea naturii, încă vie, sunt cântate de bard, nu fără lucida, amara observație că și aceasta din urmă e condamnată: Radu Gyr a fost, iată, printre altele, unul dintre primii poeți ecologiști români!

Autorul subintitulase culegerea *Vioara din pod* – *Poeme simple*, ca o necesară precizare de ton, dacă nu, și mai ales, întru recomandarea unei calități îndelung râvnite: în memoriile

sale, admitea a fi abuzat, în recolta lirică din tinerețe, de anumite regionalisme – citește, de oarecare recuzită. Creator temperamental, clocotind de imagini, între fierberi și revărsări, aici Radu Gyr face experiența simplității, pe care crede să o fi câștigat, către care, oricum, a năzuit. În fapt, analiza versului gyr-ian descoperă împletirea unui filon genuin, izvorător, cu altul livresc, retoric, într-o țesătură de desene ample și luciri de ambele fețe, câteodată alternativ. Simplitatea va fi, prin urmare, opțională, dobândită, doctrinară, într-un text altfel epurat de orice tendențiozitate – înadins am folosit un termen extrem și impur – și, totuși, în totalitate, subversiv. Cum „citirea” mesajului liric pretinde întotdeauna o cheie, aici poetul a schimbat cifrul, dând, totodată, curs unor mai vechi nostalgii de purificare.

În toate cele trei cicluri, care ar fi putut alcătui și unul singur, poetul, ca herald, părinte, bunic, martor, însumând vârste și asumându-și-le, cu osebă apăsare pe cea finală, mai gravă în semnificația ei, rețese un univers destrămat, iar aceasta e vindicta lui, fapta de arme cu care răspunde destinului, nu și oamenilor, cu înțelepciune socotiți sub vremi. Nedreptatea e a condiției umane, reflectată în propria-i sciziune, între bine și rău, în scandalul morții, uitării, spulberării și, mai presus de toate, al mușcătorului regret, sporit de tentația eternității, de iluzia perenității operei.

Este o schemă generală și foarte clasică, străbătută de stăpânite fulgerări demonice, la a căror luminare zărim zgura avânturilor tinerești dionisiace, insula îndepărtată, prinsă doar în ocean, câte ceva despre maturitate și, mai mult de toate, despre senectute, orice citire printre rânduri vădindu-se sterilă, neavenită. Întocmai cum memoriile scriitorului se opresc în punctul opțiunii sale politice, și în ultimele poeme nu vom reîntâlni nimic din patosul liricii din temniță, nici măcar mirosul de fosfor de după fulgerare. Singura poezie de închisoare inclusă în volum a fost introdusă pentru că, datând din 1941, nu se ridică la viziunea copleșitoare de mai târziu, spărgătoare de rame, ci rămâne într-un cadru. Poetul a voit așa, într-un triptic al operei – de dinainte de coșmar, din timpul acestuia și de mai apoi, răspunzând aceluiași triptic, al existenței. După opinia noastră, cel de al treilea volet a fost și cel mai tragic, o dată ce

întrevedea numai salvarea prin artă.

Așadar, ultimele poeme au fost scrise într-un răgaz de ani, de-a lungul cărora o întreagă societate de-acum dresată mima normalitatea, pe un câmp curățat de leșuri și, din când în când, udat de stropitorile municipalității. Haiducul întors din codru cântă din fluier, în ograda lui, doinele pe care le „zisesse” altcând în clipele de odihnă ale flintei: „Frunți și coifuri câte-avui/ le-am uitat în cer, pe creste./ Veacul meu și umbra lui/ s-au făcut de mult poveste” (*Pe o cârjă*). Un avertisment. „Lumea mea, de ce mă-ngropi/ sub cenușa ta fierbinte?/ Duc sub pleoapă lumea-n plopi/ și vreo șapte, opt morminte” (*idem*) – se lamentează bardul. Lirică de amintiri, desigur: „Pe-aici se pleacă ramuri să te doară,/ cum umerii se pleacă pe-amintiri./ Cândva, parc-ai murit în altă țară/ și-acum parcă te-ntorci de nicăiri” (*Pe-aici se pleacă ramuri*).

Suferința a rodit, i se aduc mulțumiri, cu un semiton mai jos decât în *Ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane*: „Urcă-te, trupule, și spune/ mai trist, mai-nalt, că te ridici/ și că vrei spin și fier și bici,/ decât să pieri în uscăciune” (*Să mulțumim acestor zile*). În substanță, în același registru, dar, repetăm, cu altă cheie. Oricum, somn peste trecut nu se așterne, dezertune nu se produce: „Numai cei slabi se apără și fug/ și-n vin se-ascund de umbra lor fierbinte./ Cel tare urcă-n vinul meu pe rug/ și arde-nalt pe aducerile-aminte”. Fapta s-a topit în simbol, lecția e a înțelepciunii, a împăcării, poate a împăcării în neîmpăcare, mai degrabă, ca pecete a trecerii, a unei bipolarități recunoscute: „Și dacă-ți faci din recele meu stei/ statui, în fața lor să bați mătaniei, –/ tot tu îmi strângi din șanțuri bolovanii/ și-alergi să mai ucizi un sfânt cu ei.” (*Roca*). Modelul inaccesibil e al sfântului, cel mai apropiat de al înțeleptului care, în fapt, a și devenit: „Și trec spre-același țărm ce nu e,/ la braț cu prieteni și vrăjmași,/ de-au fost să-mi bată trupu-n cuie/ sau să-mi presare crini sub pași.” (*Înțeleptul*).

Copt pentru cules, cum spune într-o admirabilă poezie, bardul cunoaște mirajul împlinirii, gustă fericirile zilei pe care, în fine, soarta i le acordă sau cel puțin le celebrează, necurmat scormonit de o frământare ce nu-i dă pace, despre partea artei sale: „Nu vreau un vers care cântă,/ ci unul ce tună prin cer,/ un vers care-n piept ți se-implântă,/ până-n prăsele, până-n mâner.// Să fiarbă poemul, să strige,/ pe vârfuri de

spini și urzici,/ în geamătul meu ce te frige/ ca un gârbaci, ca un bici.” (*Ars poetica*). Pe acest teren, nici o schimbare – arta nu îngăduie compromisul, arsura ei e sacră, starea de răzvrătire, implicită: „Cu visul clatin, beat de răvrătire,/ arhitectura lumilor senine./ Cu tâmpla sparg bătrâna-mpotrivire,/ prudența simetriilor divine.” (*Arhitectură*). Dar, și aici, înfrângerea: „De le-am furat, ca Prometeu, văpaia,/ și limpedele somn al rânduirii,/ grozava râvnă crapă ca păstaia,/ încrederea mi-o zdrențuie Zefirii.” (*idem*).

Mai multe din poeziile ultimilor ani ai lui Radu Gyr sunt cu trimitere directă la laboratorul de creație, inclus în existență. Și, tot astfel, la locul în lume al poetului, în cea largă și în aceea a categoriilor sublimului, cu măreția și servituile unei chemări. Poetul se vede pe sine ca pe un înger cu aripa ruptă/roasă, ca o haină aruncată, ca pe un respins al grației, după ce purtase botfori cu aripi albastre – deci cu tălpi de cer și din nou, ca pe un ales, în sfârșit, se asemuiește butucului de vie îngropat toamna, după recoltă, bălțit, pe când vinul scânteiază în pahare. Poetul nu e doar o matcă sau un meșteșugar, el mai e și vânătorul ce pândește cerbul care nu poate fi săgetat, cel ce îți iese în față o singură dată în viață. Sau, în aceeași ipostază a idealului de neatins, dar care te amăgește mereu și obsesiv, urcuș abrupt de supraomenesc efort: „Ajuns în vârful care momește îndrăzneții,/ eram doar umbra trântei cu râpile-n răspăr/ și-n van bătui cu pumnii-n râvnitul pisc al vieții.../ Suna a gol, în stâncă, ascunsul adevăr.” (*Am înfruntat poteca*). Ceea ce nu înseamnă că ospățul vieții n-ar exista și că de el n-ar avea parte cântărețul: „Din vârșe, pe ștergarul cât o zare/ aștern o jimblă și un drob de sare,/ răstorn, pe altul, aurul livezii/ și-ți ies în drum cu oile și iezii.” (*Cina cea de taină*).

Ca poveste a unei vieți, tripticul de culegeri prezent înfățișează, dezvăluie mai puțin viața lui Radu Gyr și foarte desfășurat pe aceea a artistului creator, cu cercurile sale: „Un cerc în minus, altu-n plus,/ mereu le sparg, mereu le-nscriu./ Cu pași ologi și fruntea sus/ calc prea devreme-n prea târziu.” (*Contraste*). Doar epoca e precizată, văzută ca o amurgire căreia i se suprapune aceea a unei vieți: „E trântor galeșul crepuscul/ dar dureros în nici un fel./ Pe-un ultim ne-nceput opuscul/ îmi pune luna un inel.” (*Crepuscul*). Cu gustul ei

amar: „La geam, a înnoptat salcâmul/ cu policantrul său ceresc./ Miros albastru, ca tărâmul/ unde heruvii putrezesc.” (*Crepuscul*). Romantic și contradictoriu: „Răstrâng mocirla lângă roua pură/ și paradisu-alături de infern,/ m-aprind de aștri, întinat de zgură,/ zbor și prăpăstii-n mine se aștern.” (*Eu, lume, sunt*); euforic în marea nuntă a naturii, deschizându-se cosmic: „Vulturi uriași de aramă/ suind peste vârfuri de corn,/ sus, printre zodii, dragostea-și cheamă,/ ciocnindu-și aripa de Capricorn...” (*Noapte de dragoste*), dezamăgit ca un copil: „Sau plec mai departe cu ochii în lacrimi/ și dacă mă uit înapoi, când și când,/ văd doar vrăjitoarea cea rea la fereastră,/ râzând după mine, râzând...” (*Coliba de zahăr*) ori, reînarmat cu speranța eului poetic robust, athletic chiar, calcă cu pași mari holdele vieții, măsurând zărilor...

Tradiționalist, fidel unui limbaj fixat încă în deceniul patru, unei tematici, unui anume tipar compozițional, cu toate posibilitățile de înnoire a vocabularului la îndemână, dar satisfăcut de giuvaerurile pe care le tezauriza cu gelozie și în a căror străluminare și-a aflat mântuirea, Radu Gyr a scris o operă de însemnătate națională, redată acum contemporaneității. Nu am intenționat aici să-l situăm printre poeții între care-și află locul – V. Voiculescu, Ion Pillat, Tudor Arghezi – câtă vreme alte perioade ale scrisului său sunt mai departe necunoscute publicului cititor, criticii, iar circulația operei lui de-abia începe. La fel cum nu ne pronunțăm în problema dacă interdicția de a publica i-a dăunat literar, sustrăgându-l artificial și frustrant simfonismului vieții literare curente sau i-a priit, printr-o mai lungă și răbdătoare cernere.

Am încercat numai să pregătim manuscrisele cât mai aproape de intenția autorului, știind prea bine că, în timp, acesta schimbase în mai multe rânduri schemele, tabla de materii și că, acum, cristalizăm un sumar, încă în lucru, în ultimele ceasuri ale autorului. Am beneficiat, din fericire, de sprijinul deplin al fiicei poetului, doamna Simona Popa, care ne-a pus la dispoziție manuscrisele, variantele lor și ne-a dat acele lămuriri în a căror lipsă n-am fi putut înainta. Îi mulțumim, pe această cale, adresându-i omagiul unei obligate, vii recunoștințe.

În ceea ce privește intervențiile editorului, acestea au fost minime, ținând seama de caruselul modificărilor ortografice în

ultimele patru decenii, de contestațiile la care sunt supuse cele mai recente reguli ale Academiei. Am respectat cu inima ușoară particularismele lexicale ale autorului, eliminându-le pe cele mai flagrante – și atunci cu regret (de pildă, forma *crângi* pentru *crengi*). Ne-am văzut siliți, de situația unor rime, să acceptăm forme duble – *sânt* și *sunt* – precum și particularități vetuste, îndrăgite de autor. Câteva poeme răzlețe – *Tripticul molieresc*, *Soldații lui Napoleon* – au fost adăugate volumului pentru prospețime și inedit, într-un gen pe care Radu Gyr l-a cultivat întâmplător, un făgaș punând în valoare virtualități – și nu de ordin secundar!

Republicarea operei antume a scriitorului va întregi cât de curând, sperăm, imaginea unui poet trecut prin infern și purgatoriu, exilat în propria-i patrie și reînviat – așa cum știuse – prin operă.

Barbu Cioculescu

Cuprins

VIOARA DIN POD	5
Vișinul de pe deal	7
Vioara din pod	8
Moartea lăutarului	9
Sperietoarea de ciori	10
Soldați de plumb	11
Pe un pervaz de fereastră	12
Remember	13
Spital	14
Ospăț	15
Scrisori nescrise	16
Pe-o ușă de han	17
Vizita	18
Hangiul	19
În noua, clara zi	20
Arhitectură	21
Și mâine	22
Un strop de dragoste vremelnice	23
Despărțire	24
Ochii	25
Sipetul	26
Mansardă	27
Moartea bunicului	28
De ce nu se-ntoarce bunicul	29
Îngerul din jeț	30
Această lungă toamnă	31
Când toate-s numai uscăciune	32
În loc de brațe	33
Cântec bătrân	34
Cântec de nehotărâre	35
Alterări	36
Autumnală	37
Moartea petalelor	38
Pe-o cârjă	39
Marele plâns	40
Vulturul	41
Cântec de pirat	42

Pe-aici se pleacă ramuri	43
Sunt toate, vreme	44
Pe un ulcior cu vin	45
Pe un zid de temniță	46
Să mulțumim acestor zile	47
Metanie	48
Moartea eretelui	49
Roca	50
Sunt pași de dincolo de lume	51
Moartea profesorului de chimie	52
Îndoiala	53
N-ai dezmierda	54
Noapte de primăvară	55
Tinerețe.	56
Înțeleptul	57
Sunt, doamne, copt pentru cules	58
Poem despre fericiri	59
Ex libris	61
Ad uxorem	62
Aș vrea	63
Dragoste	64
Clipe	65
CUPRINDERE	67
Ars poetica	69
Am înfruntat poteca	70
Arhitectură (II)	71
Aripa	72
Basm	73
Butuci de viță	74
Camera mea	75
Cântec	77
Chiot de primăvară	78
Cina cea de taină	79
Circuit (II)	80
Cântec de dragoste	81
Cântec de nuntă	82
Coliba	83
Coliba de zahăr	84
Contraste	85
Crai de verde	86

creație	87
Crepuscul	88
Cuprindere	89
Delfinii	90
Din scrumul meu	91
Din șesuri, primăvara	92
Dulapul cu haine	93
Era o casă	94
Etaje	96
Eu, lume, sunt	97
Eu sunt ca un vin care fierbe	98
Gheara	99
Grădina	100
Iarnă	101
În cer și pământ	102
Jivina	103
La moara dracului	104
La o carte	105
La pândă	106
Limpezime	107
Mărul de aur	108
Medalion	109
Metamorfoze	110
Morții	111
Mugurii	112
Noaptea	113
Noi	114
Ou pur	115
O zi	116
Pași	117
Pădure	118
Poarta	120
Porumbeii	121
Epilog	122
PRAGUL DE PIATRĂ	123
Ușile	125
Știu că sunt lut	126
Salcia	127
Socol	128
Silex	129

Singurătate	130
Salcâmul de lângă fântână	132
Reconstituire	133
Purificare	134
Noapte de dragoste	135
Răzvrătire	137
Umbra de fier	138
Pragul de piatră	139
Manuale de geografie	140
Moartea filosofului	141
Părerii de rău	142
Pont-euxin	143
Din când în când	145
Prometeu	146
Phoenix	149
Laudă suferinței	150
Cavalcadă	152
Rugina	154
Vânătoare	156
Ziua-n oraș pădurile	157
Circuit	158
Dor	159
Dorul meu cu tunet mare	160
Nuferi	161
Ziceam	162
Puternice sunteți	164
Creanga de aur	166
Țapul sălbatic	168
Cimitirul orașului	170
Adu-mi mârtoaga din grajd	171
Atâta știu	172
Triptic molieresc – Monsieur Jourdain	173
Harpagon	174
Tartuffe	175
Soldații lui Bonaparte	176
Postfață	179

CĂRȚI APĂRUTE LA
EDITURA VREMEA

Radu Gyr
ANOTIMPUL UMBRELOR

Anatole France
CELE ȘAPTE NEVESTE ALE LUI BARBĂ ALBASTRĂ

William Golding
TURNUL

Horia Sima
MENIREA NAȚIONALISMULUI

CĂRȚI ÎN CURS DE APARIȚIE LA
EDITURA VREMEA

Francis Fukuyama
SFÂRȘITUL ISTORIEI

MEMORIALUL ORORII
*DOCUMENTE INEDITE ALE PROCESULUI
REEDUCĂRII DIN ÎNCHISOAREA PITEȘTI*

Editura VREMEA
Consilier editorial – Silvia Colfescu
Bd. I.C. Brătianu 44bis, BL. P7, et. 3, ap. 25
tel.3.11.34.68
fax: 311.02.19

Culegere și tehnoredactare computerizată
Cristina Cantacuzino
Irina Dinu
VREMEA

Tiparul executat la “POLSIB” Sibiu
sub comanda nr. 4 A120
Hârtie offset A 60 gr/m² Format 24/70/100
Coli tipar: 8

RADU GYR

ULTIMELE poeme

Te las în urma mea să treci prin viață,
cu piept de foc, ne-nvinsă și semeață,
văzând sub talpa ta cum se descheie
văzduhul din țâțâni de curcubeie.

Tot ce n-am fost, fii tu, fără să sângeri.
Tu fii triumf, când eu am fost înfrângeri,
tu fii hanger, sunt frunză ce se zbate,
sunt brumă eu, tu fii eternitate.

Smulge-mă, carte, morții și durerii,
sporește-mă cu trainice imperii,
și clipa mea, oloagă și subțire,
răzbună-mi-o, făcând-o nemurire!